

Asbjørn Kaasa, Kristin F. Fredriksen,
Katrine Mauseth Woll og Erik Skjeggstad



DIAKONHJEMMET HØGSKOLE

RAPPORT 2013/3

Brukermedvirkning i undervisning

*Erfaringsrapport fra undervisningsmodulen D.E.L.T.A.
Dialog - Engasjement – Læring – Trivsel - Aksept*

Brukermedvirkning i undervisning

Erfaringsrapport fra undervisningsmodulen D.E.L.T.A.

Dialog - Engasjement - Læring - Trivsel - Aksept

Bor du i Bydel Bjerke?

Har du erfaring med å

motta tjenester fra sosialtjenesten eller Nav?

Vi ønsker deg som student!



Denne rapporten er utgitt av

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184, Vinderen
N-0319 Oslo
<http://www.diakonhjemmet.no>

Rapport: 2013/3
ISBN: 978-82-8048-128-3 elektronisk versjon
ISBN: 978-82-8048-129-0 papir versjon
ISSN: 1891-2753

Elektronisk distribusjon:
Diakonhjemmet Høgskole

Omslag

Aud Gloppen, Blæst Design

Opphavsrettigheter

Forfatterne har opphavsrettighetene til rapporten.
Nedlasting for privat bruk er tillatt.

Mangfoldiggjøring, videresalg av deler eller hele rapporten
er ikke tillatt uten avtale med forfatterne eller Kopinor.

Forord

Dette prosjektet har en relativt lang forhistorie. For mitt vedkommende startet det hele med deltakelse på en paper – presentasjon på den 22 Nordiske Sosialhøgskole-konferansen i Stockholm august 2007 der ansatte fra Lund Universitet og sosialarbeiderutdanningen presenterte prosjektet: «Att bjuda inn «de andra « till akademien – om konsten att överbygga strukturella hinder». De la frem sine erfaringer med å arbeide med det de kalte et eksperimentelt kurs der de inviterte personer med egne erfaringer i å stå utenfor samfunnet, som visste hva det ville si å være marginalisert, til å studere sammen med kommende sosionomstudenter. Møter med disse ildsjelene, både ansatte, intern og eksternstudenter var til stor inspirasjon og avgjørende for at vi turde satse på et eget opplegg. Det samme kan vi si om betydningen av kontakten med Høgskolen på Lillehammer, som hadde erfaringer med et tilsvarende prosjekt. Fra ideen ble født til vi greide å etablere lignende prosjekt hos oss, tok det to år. Da hadde vi startet opp et samarbeid med HUSK (Høgskole og universitetssosialkontor) og bydel Bjerke der vi blant annet planla oppstart av en ny undervisningsmodul høsten 2009. Dette samarbeidet ga oss flere muligheter, blant annet tilgang på prosjektmidler som gjorde denne satsingen mulig. I tillegg var målet for hele prosjektet å få til bedre og mere brukervedvirkning. Ideen var at mennesker som mottok tjenester av hjelpeapparatet, ansatte i disse tjenestene og ansatte og studenter ved sosionomutdanningen skulle samarbeide, utveksle erfaringer og lage ny kunnskap sammen. Målet var å gi fremtidens sosionomer større forutsetninger for å kunne møte brukere av velferdstjenester på deres premisser, ved å gjøre utdanningen mer praksisnært. Generelt kan vi si at det er en økende interesse for brukervedvirkning i sosionomutdanningen. Bak denne interessen ligger det en faglig erkjennelse som understreker betydningen av at personer med egne erfaringer som brukere av samfunnets velferdsordninger, som har erfart og erfarer hva det vil si for eksempel å være marginalisert, deltar i utviklingen av sosialfaglige kunnskaper. Vi tror at utdanning gjennom å invitere såkalte eksterne studenter til å delta i undervisningen, kan få tilført ny kunnskap og at det derfor er viktig å sikre at nyutdannede sosialarbeidere har en grunnleggende forståelse av hva som er viktig for brukere i møte med hjelpeapparatet.

Når vi i dette prosjektet og i denne rapporten slår et slag for brukervedvirkning og å invitere brukere i høgskoleverdenen, betyr ikke dette at vi ser på denne arbeidsformen som den eneste eller beste måten vi kan utdanne nye generasjoner sosialarbeidere på. Dette er bare en av flere mulige måter å drive denne type fagutvikling på. Det som etter vår oppfatning bør kjennetegne våre utdanningsprogrammer, uansett design og innhold i programmer, er at brukerne og deres erfaringer er pilarer i utviklingen av disse.

Rapporten er tenkt som en enkel erfaringsrapport, som et første forsøk på å beskrive hva vi har gjort og ikke minst hvilke utfordringer man kan stå overfor.

Vi innleder denne rapporten med et kapittel hvor vi redegjør for bakgrunnen for dette prosjektet. I kapittel to beskriver vi kort de teoretiske grunnpilarene som ligger bak denne nye

ideen. I kapittel tre ser vi på flere forhold: Først en kort redegjørelse for rekruttering og organisering av prosjektet. Deretter ser vi nærmere på de utfordringer denne måten å organisere prosjektet på har gitt, både for ansatte og for begge grupper studenter. Kombinasjonen mellom generelle verdier som respekt, brukermedvirkning, empowerment etc. på den ene siden og de praktiske strategier for å sette disse ut i livet, har vært svært utfordrende. Kapittel fire handler om evaluering. Det har vært viktig for oss å få kunnskaper om hvordan studentene har opplevd modulen og hva de har lært. Neste skritt blir å vurdere om dette er en modell som bør bearbeides videre eller ikke. Siste kapittel er et kort oppsummeringskapittel.

Så til alle de som på ulike måter har hjulpet oss. Takk til alle ildsjeler som ble med i dette dristige forsøket. For i hele tatt å komme i gang, var vi nødt til å starte opp før det meste var på plass. Bydel Bjerke og de som arbeidet med kvalifiseringsprogrammer hjalp oss med rekruttering av eksterntstudenter og viste oss tillit selv om lite var konkretisert. Og hva gjelder de modige eksterntstudenter: Lite visste de om sosionomutdanning, de fleste hadde ikke studiekompetanse og mange hadde begrensede språkkunnskaper, det være seg i både norsk og engelsk. Men de har levert. Delt sine erfaringer, sine sorger og sine gleder med oss andre. Takk til våre internstudenter, som kunne valgt et enklere og mindre arbeidskrevende prosjekt, men som valgte å ta det ansvaret det var å melde seg på DELTA.

Og til slutt: Takk til gode kollegaer, Katrine Mauseth Woll, Kristin Fedje Fredriksen. Vi har delt ansvaret for opplegget, både administrasjon, veiledning og undervisning. Takk til Erik Skjeggstad som gjennomførte evalueringen og som har skrevet kapittel 4 i sin helhet. Takk for gode kommentarer fra Elsa Døhlie, Einar Aadland, Morten Skjørshammer og Tor Slettebø. Alle har strukket seg lang for å sikre at dette prosjektet ble virkelighet.

Diakonhjemmet Høgskole
Institutt for sosialt arbeid og familierapi
Bachelor i sosialt arbeid

Vinderen april 2013.

Asbjørn Kaasa,
1. amanuensis
prosjektleder.

Innhold

Innhold

Brukermedvirkning i undervisning.....	1
Erfaringsrapport fra undervisningsmodulen D.E.L.T.A.	1
Dialog - Engasjement – Læring – Trivsel - Aksept.....	1
Forord.....	3
Innhold	5
1 Bakgrunn	7
1.1 Innledning.....	7
1.2 HUSK som ramme og arena for forsøket	7
1.4 Brukermedvirkning og sosionomutdanningen = D.E.L.T.A.....	9
2. Kunnskapssyn og relevant teori.....	10
2.1 Brukermedvirkning.....	11
3.Rekruttering, organisering og samarbeid.....	14
3.1 Rekruttering av eksterntstudenter	14
3.2 Rekruttering av internstudenter.....	15
3.3 Resultat av rekruttering:	16
3.4 Opptak.....	16
3.5 Kontaktetablering og relasjonsbygging.....	16
3.6 Tid og ressurser.....	17
3.7 Internt samarbeid mellom ansatte	18
3.8 Samarbeid med studenter	19
3.9 Undervisningstemaer.....	19
3.10 Samarbeid med NAV og andre	20
3.11 Organisering og organisasjon	21
3.12 Kulturmøter	21
4.Evaluering.....	22
4.1 Hensikten med studentevaluering	22
4.2 Metode for studentevaluering	22

4.4 Rekruttering og forventninger	23
4.5 Studentenes læringsutbytte	24
4.9 Tanker om fremtidige undervisningsmoduler	29
4.10 Hovedfunn	29
5 Oppsummering	30
5.1 Verdimessig utgangspunkt.	30
5.2 Forberedelser.	31
5.5 Frivillig tvang.	32
5.6 Evaluering.....	32
5.8 Konsekvenser for skolen?.....	32
<i>Litteraturliste</i>	33
<u>Vedlegg 1.: Samarbeidsavtale.....</u>	<u>34</u>
Vedlegg 2: Kursprogram og arbeidskrav	44
<i>K23.2 D.E.L.T.A.</i>	44
<i>Dialog.Engasjement.Læring.Trivsel. Aksept.</i>	44
Vedlegg 3: Timeplan	45
<u> </u> Vedlegg 4: Erfaringer fra Lund, Sverige	50
<u> </u> Vedlegg 5: Intervjuguide	52

1 Bakgrunn

1.1 Innledning

Sosial eksklusjon, fattigdom og diskriminering er sosiale problemer som sosialarbeidere møter ofte. Samtidig rettes det kritikk fra ulike hold om hvordan blant annet sosialarbeidere mislykkes i å etablere strukturer som inkluderer marginaliserte grupper i utdanning og arbeidsliv. Vi vet for eksempel at utdanning er utgangspunktet for, og medvirkende til en rekke prosesser som bidrar til å produsere helse utover i det voksne livsløpet. Vi snakker ofte om to hovedmekanismer i denne sammenhengen: Den første dreier seg om hvordan utdanning påvirker de levekår menneskene lever under gjennom livsløpet og dermed bidrar til å bestemme hvilke helsebelastende eller helsefremmende forhold personen utsettes for. Den andre mekanismen dreier seg om hvordan læring og utdanning direkte bidrar til utvikling av psykologiske ressurser. Utdanning er en form for kapital som kan styrke individets mestringsressurser. (Dalgard, Døhlie og Ystgaard (red) 1995)

1.2 HUSK som ramme og arena for forsøket

HUSK Osloregionen var ett av i alt fire regionale HUSK-prosjekter. HUSK er en forkortelse for Høgskole- Universitets- sosialkontor. Det var et samarbeid mellom Avdeling for samfunnsfag ved Høgskolen i Oslo, Diakonhjemmet Høgskole og bydelene Bjerke, Sagene, St. Hanshaugen, Bærum kommune og Velferdsalliansen/KREM. Hensikten med HUSK var å utvikle nye samarbeidsformer mellom sosialtjeneste, forskning, utdanning og brukere. Det skulle være en arena for praktisk og teoretisk kunnskapsutveksling og -utvikling. HUSK skulle gjennom erfaringsutveksling, hospiteringsordninger, undervisning, forskning og

kompetanseutvikling styrke både de sosialfaglige utdanningenes relevans i forhold til praksisfeltet og sosialtjenestens arbeid og tilbud overfor brukerne. Brukermedvirkning stod i fokus og det var et mål å få brukerne bedre representert og involvert i både forskning, undervisning og praksis. (Vedlegg 1: Samarbeidsavtale)

Hovedmål/ strategiske mål for HUSK var:

- Fremme strukturer og arenaer for forpliktende og likeverdig samarbeid mellom sosialkontortjeneste, forskning, utdanning og brukere. Det er viktig å sikre brukernes deltagelse.
- Styrke praksisbasert forskning
- Styrke kunnskap som grunnlag for praksisutøvelse

Hver bydel/ kommune utarbeider innenfor denne overordnede ramme sine delprosjekt. Hvilke temaer som vektlegges varierer ut fra praksisfeltets behov og ønsker. I bydel Bjerke har man ønsket å rette fokus på ”bolig, arbeid og deltagelse”, med følgende strategiske mål

- I samarbeid med brukerne, gjennom kollektive arbeidsformer, skal det utvikles samarbeidsformer og tiltak som:
- øker bydelens kompetanse og mulighet til å arbeide målrettet og effektivt for økt deltagelse og livskvalitet hos familier/ brukere med etnisk minoritetsbakgrunn.
- Bidra til at brukermedvirkning etableres som en institusjonalisert del av virksomheten ved sosialtjenesten og utdanningsinstitusjonen
- Bidra til at undervisning ved sosionomutdanningen er oppdatert og praksisnært innenfor aktuelle temaer
- Bidrar til generering av ulike former for kunnskap og samarbeid med, etablering og integrering av familier med etnisk minoritetsbakgrunn

1.3 Problemstillinger og utfordringer i bydelen

Vi tok utgangspunkt i de erfaringer vi som høyskole gjorde oss i Bydel Bjerke. Det mest markante utviklingstrekket i bydel Bjerke var knyttet til en sterk økning i andel ikke – vestlige innvandrere. Flere av disse var barnerike familier som flytter fra andre bydeler til Bjerke. Andelen innvandrere var da ca 27 – 28 %. Problemer var først og fremst knyttet til utleieboliger. Bydelen lå på topp når det gjaldt andel barn pr. kvinne. Bydelen hadde mange innvandrere fra Somalia og Iran samt en stor gruppe Tamiler. Mange av disse store barnefamilierne det her snakkes om hadde en svak økonomi. Mange var uten jobb og mange hadde språkproblemer. Det var en stor utfordring å hjelpe innvandrergupper å organisere seg

slik at de kunne bli bedre til å ivareta sine interesser overfor bydelsadministrasjonen og på boligmarkedet. Erfaringsmessig vil det også kunne bedre bydelsforvaltningens muligheter til å være i dialog med disse ulike gruppene. Ikke minst så vi det som viktig å nå mødrene. Mange av disse hadde ikke en tilknytning til arbeidslivet, mange hadde dårlige norskkunnskaper og mange hadde få eller ingen kontakt med naboer eller venner som kunne hjelpe dem hvis de trengte det. Dette kan ha uheldige konsekvenser for deres muligheter til å bli integrert i det norske samfunnet, deres muligheter til å følge opp skolebarn etc. Kollektive tiltak som kan bidra til større deltakelse kan være å støtte lokale foreninger med kurs, lederopplæring, eller det kan innebære å bidra til å bygge nye lokale organisasjoner; for eksempel en lokal avdeling av Leieboerforeningen som kan ivareta beboernes interesser i spesielt vanskelige områder. Bydelen legger vekt på at dens kompetanse må utvikles på flerkultur, på samarbeidsformer og dialogformer. Det kan dreie seg om å tilpasse tjenestetilbudet til brukere med minoritetsbakgrunn og det kan dreie seg om arbeid som kan bidra til å utvikle foreningslivet til steder der alle befolkningsgrupper kan møtes. (Hellevik og Nordvik, 2004)

Prosjektmodellen som ble valgt i Husk – Bjerke baserte seg på at beboerne i lokalsamfunnet skulle ha avgjørende innflytelse på alle deler av prosjektet. Det innebar at beboerne måtte få et eiendomsforhold til prosessen og produktene. På denne bakgrunn satte HUSK – Bjerke opp følgende mål:

Bidra til økt deltakelse og livskvalitet for familier og brukergrupper med etnisk minoritetsbakgrunn.

Bidra til at brukermedvirkning etableres som en institusjonalisert del av virksomheten

Bidra til at undervisningen på høyskolen for sosionomstudenter er oppdatert og praksisnært.

1.4 Brukermedvirkning og sosionomutdanningen = D.E.L.T.A.

Dialog.Engasjement.Læring.Trivsel. Aksept.

Den overordnede målsetting med kurset var som tidligere nevnt å utvikle metoder for å fremme brukermedvirkning i sosialt arbeid. Den bærende ide` var å skape et læringsmiljø der studenter og lærere fikk tilgang til kunnskap fra brukere og brukergruppers møte med den norske velferdsstaten. Kurset tok sikte på å utvikle forståelse hos studenter og ansatte om verdien av samarbeid med såkalte brukere og deres organisasjoner. (Vedlegg 2: Kursprogram og arbeidskrav) Undervisningen skulle hjelpe studentene slik at de ble kjent med muligheter og forutsetninger for å få til et godt samarbeid mellom profesjonelle og brukere og hva som kreves for å mobilisere brukere.

Sentrale emner:

- Prosjektarbeid
- Empowerment
- Makt og avmakt

- Entreprenørskap
- Arbeid med og i frivillige organisasjoner
- Boligsosialt arbeid

Innenfor sosionomutdanningen er brukervedvirkning som begrep, prinsipp og metode etablert. Vi mener det er riktig å hevde at vi gjennom de siste årene har utviklet høy kompetanse på brukerorientert forskning i sosialtjenesten. Empowerment, brukervedvirkning og samarbeid med frivillige er etablerte emneområder for bachelorstudentene. Det er også en viss tradisjon for å trekke brukerrepresentanter inn i undervisningen som forelesere. Det er imidlertid både et ønske og et behov for å videreutvikle dette for å få til en bedre integrering mellom erfaringsbasert – og forskningsbasert kunnskap. Fordi høgskolen var en del av HUSK - samarbeidet ville erfaringene som både beboere i bydelen og ansatte gjorde i prosjektet bli trukket inn i undervisningen til framtidige sosialarbeidere. Vi tror imidlertid at dette ikke er tilstrekkelig for å kunne utvikle en likeverdig dialog med brukerne. Vi ønsket derfor i tillegg til det som allerede er etablert å utvikle et nytt kurstilbud på Høgskolen. En viktig målsetting med DELTA var å videreutvikle brukervedvirkning i sosionomutdanningen. Det er som allerede nevnt ikke uvanlig å invitere brukere som gjesteforelesere, men vi er av den oppfatning at det ikke bidrar til varige endringer. Et annet viktig poeng i denne sammenhengen handler om tillit. Hvis man skal greie å skape gode relasjoner til hverandre, trenger man å arbeide sammen over en viss tid. Vi tror det er helt nødvendig at profesjonen på ulike nivåer og brukere går inn i ”hverandres revirer”. Det er mye forskning som viser at ulike aktører ofte har ulike ideer og erfaringer om hva som skal inngå i brukervedvirknings – begrepet. Undersøkelser viser også at det finnes konflikter mellom brukernes behov og hvordan sosiale virksomheter, som for eksempel NAV, er organisert. (Alm Andreassen, T 2009) Vi vet også at mange brukere har livserfaringer som kan være fremmed for våre studenter. Dette betyr, slik vi tenker oss det, at vi i mange sammenhenger må sikre oss at vi får et brukerperspektiv inn i undervisningen. Det er ikke bare brukerne som skal tilpasse seg profesjonelle løsninger. Sosialarbeiderutdanninger har tradisjonelt en tendens til å formidle et vanlig syn på løsninger og problemer i sosialt arbeid. Vi ønsket gjennom prosjektet å kunne sette et kritisk syn på denne tradisjonen.

2. Kunnskapssyn og relevant teori.

I løpet av de siste 10 årene har klienter blitt brukere. Og som brukere er det grunn til å ha andre forventninger til offentlige velferdsordninger og tjenestetilbud. Fagfolk i hjelpeapparatet søker å gi hjelp på brukernes premisser. Den offentlige forvaltningen forsøker å bli brukerorientert og etterspør brukernes meninger på ulike måter; det etableres brukerråd, det arrangeres dialogmøter med mer. Brukervedvirkning er blitt et politisk mål i helse – og sosialpolitikken.

2.1 Brukermedvirkning.

Brukermedvirkning er et begrep som benyttes om ulike metoder og organisasjonsformer som skal bidra til at hjelpeapparatet lytter til brukernes erfaringer og lar brukernes perspektiver, interesse og ønsker prege utformingen av hjelpen (Alm Andreassen, T 2004)

Brukermedvirkning, brukerperspektiv, brukerretting eller liknende begreper anvendes og anbefales i en rekke offentlige dokumenter og inngår også som en del av myndighetenes modernisering eller fornyelse av offentlig sektor. Begrepene kan imidlertid både karakteriseres som mangetydige og som honnørord, og de brukes også noe ulikt i faglitteraturen. Noen vil hevde at et brukerperspektiv ikke er identisk med brukermedvirkning, men at brukermedvirkning er en metode for å få til et brukerperspektiv. De kan lett få et mer normativt enn et praktisk innhold (Ørstavik 1996), og det er mange dilemmaer og problemer knyttet til den praktiske gjennomføringen av brukermedvirkning. Med utgangspunkt i hvor stor grad av innflytelse brukeren har, kan vi skille mellom brukerperspektiv (innholdsmessig og prosessorientert), brukerinnsflytelse og brukerstyring (Olsen 2005) Begrepet brukerperspektiv anvendes som et samlebegrep for en rekke former for deltakelse. Å anlegge et brukerperspektiv innebærer at den profesjonelle forsøker å se tjenestetilbudet ut fra brukernes interesser og synsvinkler. (Slettebø og Seim 2001) Brukerens kompetanse som erfaringskunnskap blir respektert.

2.2 "Empowerment" – begrepet.

Det er vanskelig å gi en kortfattet og entydig definisjon av "empowerment". Av begrepskonstruksjonen ser vi at det har med overføring av makt å gjøre. Makten må gis eller tas tilbake av de som i dag er klienter eller brukere av omsorgstiltak slik at de kan gjenvinne styringen over egne liv. (Stang 1998) understreker at ved eventuelt å oversette begrepet til ord som ikke reflekterer makt – aspektet, bør en være oppmerksom på at dette kan være en kilde til maskering av makt. Samfunnsmessige hindringer eller barrierer ses som en hovedårsak til at enkeltindivider eller grupper befinner seg i en underpriviligert avmaktssituasjon. Begrepet opererer på ulike nivåer. Det brukes dels på makronivå i betydningen å øke en gruppes kollektive makt. Samtidig brukes det på individnivå der det skildrer prosessen med å utvikle enkeltindividets egenkontroll uten at det nødvendigvis relateres til strukturelle forhold. Slik begrepet brukes innen den sosialfaglige litteraturen, er det likevel ut fra en dialektisk forståelse av forholdet mellom individ og samfunn. I den engelskspråklige litteraturen er det et hovedpoeng at "empowerment" både betraktes som et mål for å komme ut av en undertrykt posisjon, samtidig som det beskriver et virkemiddel for å oppnå sosial endring. Begrepet uttrykker med andre ord både en ideologi og en metodisk tilnærming. "Empowerment" – begrepet har et radikalt og samfunnskritisk utgangspunkt. Det er basert på en konflikttenkning med utgangspunkt i at samfunnet består av grupperinger med ulik tilgang til makt og ressurser. Begrepet står imidlertid i fare for å "ufarliggjøres" ; det går inn i det allmenne politiske vokabular der en rettferdiggjør forskjellige sosialpolitiske tilnærminger. Man bruker for eksempel begrepet på "høyresidas" velferdspluralisme og konsumentorientering. "Consumer – empowerment" er for eksempel lansert som begrep. "Empowerment" brukes også om den enkelte brukers frihet til å velge tjenestetilbud og ytelser. Kritikken som er reist er at markedsmechanismene ikke fungerer innenfor velferdssektoren og at en må skille skarpt

mellom kommersielle foretak og velferdstiltak. Mange av de som er brukere av helse – og sosialtjenester er ofte uten muligheter for valgfrihet og brukerstyring. ”Empoverment” innebærer at en beveger seg ut over tjenestenivået, og også ser på hvordan den samfunnsmessige undertrykkningen virker på andre områder og arenaer i samfunnet.

2.3 Omsorg

Omsorg er en asymmetrisk relasjon. Hvis dette er riktig innebærer omsorgen også en ubalanse eller ulikevekt i makt, slik at den mest trengende er sårbar for giverens makt. Omsorg er ikke noe mottakeren må gjøre seg fortjent til. Det er fraværet av selvtilstrekkelighet som reiser fordringen om omsorg (Vetlesen -97). Omsorg henger sammen med avhengighet og svakhet, at uavhengighet er målet og at relasjonen mellom voksne skal baseres på gjensidighet.

Vetlesen er kritisk til dette. Han beskriver denne oppfatningen som et kulturhistorisk produkt, et overmot som benekter en uopphevelig ikke - valgt struktur ved tilværelsen. Dalland (2010) sier at dialogen har vanskelige vilkår i et slikt asymmetrisk møte, og at det er vanskelig å leve opp til idealet om brukermedvirkning.

2.4 Den lærende og den hjelpesøkende.

Alle eksterntstudentene har vært/er hjelpesøkende. Vi har tilbudt et opplegg innenfor rammen av kvalifiseringstjenesten i NAV. Vi har i for liten grad drøftet vårt forhold til den hjelpesøkende, vårt forhold til NAV og vår rolle som hjelper og pedagog. Vi ønsker å fremstå om et kreativt tilbud som en frivillig kan melde seg på. Det å være klient i NAV – systemet betyr ofte å måtte overgi seg til andre uten selv å kunne legge premissene for hjelpen. Vi har ikke vært bevisste nok på disse utfordringene og etter min vurdering; motsetningene. Fordi det i utgangspunktet har vært så store ulikheter og til dels uklarheter, har det vært et komplisert møte.

2.5 Kunnskapssyn og pedagogikk

Kursets pedagogiske form er inspirert av Paulo Freires (Freire 1977) frigjørende pedagogikk og nyere litteratur om Empowerment. Freire bruker riktignok ikke begrepet empowerment, men snakker om betydningen av bevisstgjøring og refleksjon. Felles for disse retningene er imidlertid at de understreker betydningen av at undervisning skal være en aktiv prosess som krever interaksjon og refleksjon sammen. Det teoretiske(abstrakte) med det konkrete (erfaringer). I følge Askheim har selve begrepet empowerment med overføring av makt å gjøre. ”Makten må gis eller tas tilbake av de avmektige” (Askheim 2003).

Empowermenttenkningen benyttes innenfor forskjellige grupperinger som befinner seg i en avmektig situasjon, og som eksempler på disse gruppene trekker Askheim frem barn, ungdom, kvinner, innvandrere, homofile osv. som er brukere av tjenester. Brukerne krever retten til kontroll over sine tjeneste- eller hjelpetilbud og sin egen livssituasjon (Askheim 2003). Askheim refererer til Starrin (1997) og Slettebø (2000) når han snakker om hva som ligger til grunn for selve tilnærmingen empowerment.”Et syn på mennesket som et subjekt som har evne til å delta i beslutninger og handlinger som gjelder eget liv, og som selv vet hva som er bra, nyttig og viktig for det” (Askheim 2003: 104). Selve begrepet empowerment har en individuell og en strukturell dimensjon. Den individuelle dimensjonen retter seg mot prosesser og aktiviteter som skal bidra til å øke kontrollen over eget liv ved å utstyre individet

med større selvtillit og også bidra til økte kunnskaper og ferdigheter. Ser vi på den strukturelle dimensjonen, så vises det til at denne er med på å opprettholde barrierer, maktforhold og samfunnsstrukturer. Som igjen fører til manglende mulighet til å ha kontroll over eget liv (Askheim 2003). Fordypningstemaene var organisert etter en prosjektorientert undervisningsmodell. Undervisningen vekslet mellom innledende forelesninger, plenumsdiskusjoner og arbeid i mindre grupper. Vi ville skape en dialog mellom teori og praksis, studentenes egne erfaringer og verdier i møte med ny teori og nye erfaringer. Gjennomføringen av prosjektet skjedde parallelt. I våre fagplaner har vi arbeidet mye med kunnskapsideal og kunnskapssyn. Kunnskapssynet erkjenner at mennesket er komplekst både som individ og som medspiller i sin sosiale kontekst. Dette innebærer en grunnleggende forståelse av at mennesket er i konstant vekselvirkning med omgivelsene både på det fysiske, sosiale og åndelige plan. Fagets kunnskapsideal er basert på en forståelse av at kunnskap og kunnskapsutvikling er verdibasert og ikke nøytral. Arbeidet med forskning, undervisning og praksis medfører ulike valg og valgsituasjoner. Disse valgene er grunnleggende vevd sammen med livssyn og etikk. Dette synet på kunnskap innebærer et behov for å innhente kunnskap fra flere og ulike kilder:

- Forskningsbasert kunnskap
- Praksisbasert kunnskap
- Erfaringsbasert kunnskap.

Praksisbasert kunnskap utvikles gjennom møte med virkeligheten. Kunnskapen er basert på menneskelig erfaring, vekst og modenhet. Det er kunnskap som er personlig, forpliktende og situasjonsbestemt. Den erfaringsbaserte kunnskapen er av mer personlig karakter som høstes gjennom et direkte og personlig møte med et annet menneske. Den subjektive og følelsesmessige natur i møtet bidrar til erfaringsmessig kunnskap. Det er kunnskap som fremkommer når mennesker virkeliggjøres i relasjon til hverandre. Kunnskapsutviklingen skjer gjennom en stadig pågående vekselvirkning mellom disse tre ulike kunnskapsformene. Utdanningen av sosionomer skal sikre at de ferdigutdannede har de holdninger, ferdigheter og kunnskaper som kreves. Sosialt arbeid skal utøves med respekt for menneskets liv, rettigheter og verdighet uavhengig av nasjonalitet, farge, tro, alder, kjønn, politisk standpunkt og sosial status.

2.6 Gruppa som læringsmiljø.

Vi som ansatte var i utgangspunktet vel kjent med:

- gode grunner for å arbeide i grupper
- forutsetninger for læring i grupper
- faser i arbeidet
- gruppeprosesser.

Vi var også vel kjent med at det kan være vanskelig å arbeide i grupper. Ideelt sett mener vi at arbeidsgrupper er et sted hvor man bør få flere ideer til løsninger av oppgaven. Det bør være et sted hvor man oppdager at det finnes flere måter å analysere et problem på, ulike måter å samarbeide på etc. Idealet er at gruppearbeid innebærer en slags ressursmobilisering. Flere ansatte og studenter får jevnføre og legge sammen sine kunnskaper ideer, ferdigheter, tolkninger og bedømmelser. Og de kan utfylle og bygge på hverandres bidrag.

- Gruppearbeid gir også muligheter for at deltakerne kan ivareta ulike oppgaver for eksempel innleder, ordstyrer, kommentator, kritiker, støttespiller og konsulent
- I gruppene må studentene forklare deler av oppgaver, besvarelser og pensum for hverandre. Ved å forklare blir kunnskapen verbalisert. Dette øker forståelsen og gjør at stoffet sitter bedre.
- Gruppearbeid er en svært viktig arbeidsform i arbeidslivet.
- Gruppearbeid må læres.
- Gruppearbeid er kontekstuell: Nye medlemmer, nye konstellasjoner krever nye runder hvor man blir enige om hvilke verdier og regler som skal gjelde for samarbeidet. Det er viktig at det er tydelig for alle hva som skal gjøres og hvem som skal gjøre de ulike oppgavene.

3.Rekruttering, organisering og samarbeid

Undervisningsmodulen Delta ble arrangert ved Diakonhjemmet Høgskole høstsemesteret 2009. Studentgruppen bestod av 11 studenter; 6 brukerrepresentanter, kalt eksternstudenter og 5 studenter fra 3. studieår på sosionomutdanningen kalt internstudenter. De kursansvarlige var 3 ansatte ved sosionomutdanningen på høgskolen. Det var satt av til sammen 30 timer undervisning. I tillegg ble det gitt et innføringskurs for hele klassen i prosjektarbeid på til sammen 9 timer. All undervisning var nærværspiktig. (Vedlegg 3: timeplan)

Undervisningen foregikk 2 – 3 dager hver uke over en periode på tre måneder. Vi ønsket oss en gruppe studenter med bred erfaringsbakgrunn og som dermed skulle utgjøre et mangfold, samtidig som vi var opptatt av at deltakerne måtte ha noe til felles. Mangfold fordi studentene skulle lære av hverandre og noe til felles slik at kontaktetablering og samarbeid ikke skulle bli altfor ressurskrevende. Derfor ønsket vi å rekruttere eksternstudenter fra samme lokalmiljø og vi ønsket å trekke veksler på internstudenter som hadde hatt praksis i samme bydel. Vi tenkte oss også at felles erfaringer og gjenkjennelse ville gjøre det lettere å undervise: vi hadde de samme referansene når vi snakket om bomiljø og på den måten tenkte vi at teori om nærmiljø og lokalsamfunn ble anskueliggjort.

3.1 Rekruttering av eksternstudenter

Vi hadde mange diskusjoner om hvordan vi skulle rekruttere og hvem vi skulle rekruttere. De andre forsøkene vi var blitt kjent med der brukere ble invitert inn i høgskolen, la vekt på at

brukerne representerte ulike brukerorganisasjoner. Og det var disse som foreslo hvem som skulle få tilbudet. På denne måten ville de sikre at dette tilbudet ble forankret i organisasjonen. Studenten stod dermed i en sammenheng som sikret at han eller hun ikke ble stående alene. Vi valgte en annen strategi ved å invitere enkeltmennesker inn som studenter. Ingen representerte noen brukerorganisasjon, men vi tenkte at deres felles tilhørighet var knyttet opp mot NAV og kvalifiseringsprogrammet og at heller ikke de ville stå alene.

Vi valgte å lage en brosjyre for rekruttering til modulen. Med bistand fra webmaster på Diakonhjemmet Høgskole fikk studenter i praksisprosjekt på NAV Bjerke i oppdrag å utforme brosjyrer som blant annet skulle deles ut på venterommet på NAV. Videre ble det laget informasjonsplakater til oppslag i nærmiljøet. De kursansvarlige for DELTA og praksisstudentene avholdt et åpent informasjonsmøte i lokalene til Veitvet eldresenter der aktuelle søkere var personlig invitert. Kursansvarlige deltok i tillegg på to samlinger for deltakere i kvalifiseringsprogrammet for å rekruttere aktuelle eksterne studenter og for å formidle informasjon til ansatte i kvalifiseringsprogrammet.

Studentene i praksisprosjektet utarbeidet en spørreundersøkelse til de ansatte på NAV Bjerke. Målet med undersøkelsen var å få kunnskap om hva NAV mente var viktig å ta hensyn til, samt å identifisere hva NAV-ansatte kunne bidra med på DELTA. Undersøkelsen skulle også bidra til å forankre Deltatenkningen i praksisfeltet.

Kursansvarlige deltok også på et personalmøte på NAV Bjerke fordi internstudentene opplevde at det var tungt å selge inn ideen om DELTA til de ansatte alene. Kursansvarlige deltok også på brukerforummøte i bydelen. Informasjon om DELTA ble gitt muntlig, samt at vi delte ut informasjonsbrosjyrer. Her nådde vi ut til ca 20 personer som frivillig var samlet fordi de var opptatt av brukermedvirkning og NAV. I tillegg var de brukere av tjenestene. Det ble laget kriterier for opptak for både intern- og eksterne studenter. For begge grupper vektla vi motivasjon, erfaring og interesse for mennesker og samarbeid. Dette var i tråd med ønsker fra Kvalifiseringstjenesten. I tillegg hadde vi som kriterie at deltakerne måtte beherske norsk både muntlig- og skriftlig. Dette viste seg imidlertid vanskelig å opprettholde, da Kvalifiseringsprogrammet i Bydel Bjerke har mange etniske minoriteter blant sine deltakere.

3.2 Rekruttering av internstudenter

Når vi skulle rekruttere internstudenter valgte vi å orientere om DELTA samtidig med de øvrige valgfrie kursene (valgfri fordypning med prosjekt) som tilbys for studenter i tredje studieår ved sosionomutdanningen. I tillegg ble det avholdt et eget informasjonsmøte om Delta på et etterpraksisseminar. Vi la også ut informasjon på høgskolens læringsplattform it's learning (ITL), herunder informasjonsbrosjyren og PowerPoint-presentasjonen som ble brukt i rekrutteringen av eksterne studenter. I tillegg laget vi et eget opptakssystem med særskilt søknadsskjema.

3.3 Resultat av rekruttering:

9 eksterntstudenter ble intervjuet, hvorav tre trakk seg. Èn skulle flytte utenbys, èn fikk jobbtilbud og èn trakk seg av ukjente årsaker. De seks øvrige fikk tilbud om plass og takket ja. Av disse kom èn via brukermøte og èn kom via studentpraksis og kvalifiseringsprogram. Videre ble fem rekruttert gjennom informasjonsmøter på kvalifiseringsprogrammet. Èn søkte etter å ha sett plakater og lest brosjyre. Den niende ble rekruttert gjennom nettverk med annen eksterntstudent.

Med henhold til rekruttering ser vi at markedsføring er meget sentralt. Dette begrunnes blant annet med at det er en konkurranse mellom mange attraktive tilbud når studentene skal velge fordypningskurs i K23. DELTA er et arbeidskrevende kurs og «veien blir til mens vi går», noe som bidrar til at kurset nødvendigvis ikke er ”salgbart” for internstudenter som i stor grad har fokus på eksamen og dermed prioriterer valgfrie K23-kurs som de tror gir gode karakterer (”what’s in it for me”). Vi ser at kravene til opptak ikke må være absolutte og at individuell vurdering er viktig.

3.4 Opptak

Kursansvarlige ville utvikle et system for opptak som skulle sikre felles opptaksrutiner for intern- og eksterntstudenter. Vi utarbeidet et enkelt søknadsskjema med frist for søknad medio juni og søkerne ble bedt om å sende inn utfylt søknad per post eller som vedlegg til e-post. Vi var opptatt av deltakernes personlig egnethet og motivasjon for å søke seg til DELTA, derfor valgte vi som en del av opptaksprosessen å gjennomføre muntlig intervju med alle søkerne. Vi sendte påminnelser om intervjuene i brev form og som sms i forhold til tid og sted.

Vi sjekket muligheten for at kurset kunne gi uttelling i form av studiepoeng for eksterntstudentene. Dette ville forutsatt at de fra tidligere av hadde både språklig og kvalifikasjonsmessig kompetanse (generell studiekompetanse) for å bli tatt opp som høgskolestudenter. Det var ingen av søkerne som hadde denne kompetansen.

Vi laget intervjuavtaler på et nøytralt sted i nærmiljøet til eksterntstudentene (”Stikk innom” på Veitvet senter). ”Stikk innom” ble også benyttet som treffpunkt flere ganger senere i studiet. Vi gjennomførte totalt ni intervjuer med eksterntstudenter hvorav seks startet opp på DELTA. Intervjuene/ samtalene ble gjennomført med utgangspunkt i søknadsskjemaene hvor vi punktvis gikk gjennom og noterte underveis i intervjuet. For å kunne danne oss et personlig inntrykk av søkerne erfarte vi at det var nødvendig med samtaler og at møter er bedre egnet som intervjuform enn telefonsamtaler. Intervjuene med internstudentene ble foretatt over telefon da de ikke befant seg i Oslo by den aktuelle perioden. Erfaringer fra opptaket viser at ”pågående” informasjonsarbeid var nødvendig både overfor NAV og den enkelte aktuelle deltager.

3.5 Kontaktetablering og relasjonsbygging

Som en inspirasjon til å starte opp undervisningsmodulen foretok vi som nevnt to studiebesøk til Universitetet i Lund i Sverige og til Høgskolen i Lillehammer. Begge institusjonene har

sammenlignbare undervisningsmoduler. Vi fikk ta del i deres erfaringer, noe som var svært nyttig og som gav oss ideen til framtidverksted. Slik de har praktisert dette i sine kurs ved Lund universitet, har de reist bort på internat der studentene skal formulere et samfunnsproblem og med utgangspunkt i dette utvikle kreative prosjektideer sammen. Disse ideene videreutvikles så videre i kurset for så til slutt å bli presentert for en ”ekspertkommite”. Det lot seg imidlertid ikke å gjennomføre framtidverksted grunnet sen rekruttering til modulen. (Vedlegg 4: Erfaringer fra Lund)Vi valgte derfor å lage et alternativt opplegg som skulle bidra til at alle – både studenter og ansatte - ble kjent og fikk noen felles erfaringer/referanserammer ved å lage program for en oppstartsdag som inkluderte omvisning på høgskolen; undervisningsrom, bibliotek, kantine, grupperom, kapell og livssynsnøytralt bønnenrom. I tillegg serverte vi lunsj til alle midt i Ramadan. Det ble tatt i mot med godt humør. Vi arrangerte også ”bli-kjent-øvelser” i gruppe og øvelser ”to-og-to”. Vi hadde felles lunsj og vi hadde en ekskursjon til fattigdomshøringen på Youngstorget der de møtte representanter for ulike frivillige organisasjoner og var tilhørere til paneldebatten med sentrale politikere fra ulike politiske partier. Ved å dele inn i tre veiledningsgrupper med fast kontaktlærer fikk studentene mulighet til individuell veiledning og vi sikret at de veiledet/støttet hverandre i sine ”livsprosesser”. Vi startet hver samling med kaffe/ te og åpen prat. Hver enkelt student sine forventninger til gruppen og gruppeprosessen ble synliggjort og vi inkluderte personlige erfaringer som igjen bidro til å bygge bro mellom ulike erfaringer. Vår opplevelse er at internstudentene snakket en del seg i mellom i oppstartfasen og kunne virke ekskluderende, men det er mulig at det kan ha vært uttrykk for usikkerhet fra deres side. Kanskje er det riktiger å si at alle som var involvert i starten var utenfor sin egen komfortsone.

Kursansvarlige må være tydelige på sin rolle og forsøke å skape realistiske forventninger til hva ansatte og studenter seg imellom kan gå inn/ ikke gå inn i av personlige utfordringer. Videre er det viktig å etablere en klar kontaktlærer/ veilederfunksjon fra dag en. Det må settes av tid til individuelle samtaler med studentene. Det kan i tillegg være fornuftig å evaluere gruppeprosessen flere ganger underveis i tillegg til å kommunisere rundt den enkeltes følelse av å være medlem av en gruppe.

3.6 Tid og ressurser

I midten av mars 2009 leverte vi en søknad om etablering av nytt undervisningsopplegg samt en skisse av modulen til Dekan ved Avdeling for sosialt arbeid. Det ble gjort på bakgrunn av to studiebesøk til Sverige, annen erfaring fra HUSK, generell kunnskap, inspirasjon fra nordisk sosialarbeiderkonferanse og et seminar i samfunnsarbeid i Bergen våren 2008. Vi anslo at vi til sammen hadde behov for 25 arbeidsdager til forarbeid. Dette med tanke på rekruttering og forberedelser til studiet. Vi laget et forslag til arbeidsfordeling og formalisering av tid til dette og vi søkte om 75 timer x 3 personer i tillegg til ordinær ressursbelastning for K23-kurs samt FOU-tid.

Vi leverte ekstern finansieringssøknad til HUSK og vi søkte pedagogiske utviklingsmidler på høgskolen. Vi laget en kostnadsoversikt (utarbeidet budsjett per 1.4. 2009).

Med fokus på deltakernes ulike forutsetninger og fordi vi ønsket å behandle alle deltakerne likt, delte vi ut ulikt materiell som kompendier, lærebok, diverse hefter, kontorrekvisita(permer, blokker etc.). Vi betalte deltakernes transportutgifter (flexikort), vi dekket kostnader til bevertning og vi handlet inn avskjedsgaver til alle deltakerne.

Vi erfarte det mange andre før oss har opplevd i arbeidet med å gjennomføre et pilotprosjekt: Ting Tar Tid, og gjerne mer tid enn det som var lagt inn i planene. Vi mente det var viktig å være tilgjengelige for studentene både i forkant og i etterkant av samlingene, i tillegg til at vi var tilgjengelige på telefon og sms på andre tidspunkter. Vi var fleksible på organisering og gjennomføring av modulen, herunder endret vi timeplanen i tråd med studentenes ønsker og behov. Våre erfaringer er at finansiering av transport (flexikort) ble mye byråkrati. Skal DELTA videreføres må alle eksternstudentene blant annet få dekket månedskort. Vi ser i ettertid at vi brukte for lite tid på å etablere klare avtaler om finansiering og hva slags status kurset skulle ha inn i kvalifiseringsprogrammet. Videre erfarte vi at opprinnelig avsatt tid til samarbeid mellom de tre ansatte var for lite og at utfordringene både pedagogisk og mellommenneskelig oversteg våre anslag betraktelig. Vi ser at det er mulig å ”kaste seg rundt” og gjennomføre et pilotprosjekt dersom man er villig til å ”risikere” merarbeid og merbelastning – all tid kan ikke planlegges/forskutteres. Vi ser også at det bør settes av mer tid til utvikling av studieinnhold underveis og at pilotprosjekter må skjermes tidsmessig fordi det er en egen dynamikk som må imøtekommes der og da. Det vil som vi ser det være en fordel å bruke loggbok systematisk og sette av tid til dette som en avslutning av hver samlingsdag – både med hensyn til samarbeid underveis og for å lette evalueringsarbeidet senere. (Ref. Vedlegg 3: Timeplan)

3.7 Internt samarbeid mellom ansatte

Vi har hele tiden vært tre ansvarlige for planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjektet. Vi har samarbeidet om alle dokumenter og skriv. Alt skriftlig materiale har blitt til ved at alle har kommentert skisser, ideer har blitt samkjørt. Vi har hatt avtalte samarbeidsmøter av 2-3 timer hver 14. dag. I tillegg har vi diskutert frammøte, gruppeprosesser, selve prosjektarbeidet, struktur osv. kontinuerlig mellom samlinger, gjerne ad-hoc i lunsjer. Vi har delt bekymringer og refleksjoner underveis, også dette litt ad-hoc. Få saker har vært arbeidsfordelt oss i mellom – vi har hatt hovedansvar for ulike deler av undervisning eller veiledning og enkelte samlinger, men alle har vært inne i alt.

Vi ser at det er behov for mer tid til pedagogisk utviklingsarbeid og refleksjon underveis. Videre ser vi at hver samling krever en felles oppsummering av de tre som har ansvar for kurset. Det oppstod saker underveis i prosessen som gjorde at forberedte opplegg sjelden ble gjennomført slik vi forutsatte/planla. Derfor ble det også viktig at informasjon ble utvekslet og utarbeidet i et kontinuerlig samarbeid. Fordi det krever flere hoder til å håndtere uforutsette utfordringer, ser vi at et slikt prosjekt setter store krav til samarbeid og individuell styrke, at de som skal involveres må være fleksible og at det er nødvendig å være flere ansatte (les: tre). Det bør være en avklaringsprosess i forkant av oppstart hvor det diskuteres hva teamet hver

for seg er gode på og hva de vil utfordres på. På den måten kan man bli kjent med hverandres ressurser.

3.8 Samarbeid med studenter

Selv om Delta skulle være en del av ordinært K23-kurs med dets struktur, ønsket vi å utvikle et brukervennlig undervisningsopplegg. Vi utarbeidet derfor en timeplan som inneholdt både fellessamlinger, egenstudier og egen gruppetid for studentene. Undervisningsopplegget skulle basere seg på at internstudentene var aktive og bidro med ”smalltalk”, samt tok initiativ til å bli kjent med hverandre parallelt. Det viste seg at internstudentene var noe usikre og at de framsto som litt passive i sine roller – noe som gjorde at mye av ansvaret for kommunikasjonen på tvers av gruppa falt på lærerne. Man kan diskutere om det bør vurderes å tenke «teambuilding» ved å samle internstudentene i forkant av modulens oppstart før de møter eksterntstudentene og at det der kan være fornuftig å jobbe med personlige utfordringer i forhold til å møte annerledeshet, mennesker fra ulike kulturer, livssituasjoner etc. Videre kan det være fornuftig å avklare rollene mellom internstudentene og lærerne – som for eksempel forskyving av tradisjonelle roller og til mer likeverdighet/ maktfordeling.(Ref. vedlegg 2 og 3: kursprogram og timeplan)

For eksterntstudentene var det til tider vanskelig å følge vanlig undervisningstid da det skjedde så mye i deres privatliv. Vi tok opp problematiske forhold underveis som for eksempel nærvær og fravær og vi løftet temaet ”å komme for sent til undervisning” som et faglig tema. På bakgrunn av dette tok studentene selv initiativ til å lage grupperegler. Vi har erfart at vi må se dilemmaer fra et annet perspektiv og at det å forvente at alle kommer til samme tid krever en sterkere tydeliggjøring i forkant av kursets start.

Vi erfarte at rammer for innlevering av oppgave og frihet i den forbindelse må avklares før søknadsprosessen i forhold til hva slags produkt som skal komme ut av arbeidet – deltageres felles visjon/mål for arbeidet.

Vår erfaring er at det er vanskelig å ha studentstyrt egetid til lesing - både på grunn av språk og manglende studieerfaring hos eksterntstudentene. Vi så at det å inneha et medvirkningsperspektiv forutsatte at vi måtte legge vekk planlagte opplegg og noen ganger gjøre andre ting enn det vi hadde bestemt. Videre så vi at det obligatoriske eksamensopplegget skapte store forskjeller mellom internstudentene og eksterntstudentenes mål for gjennomføringen av modulen.

3.9 Undervisningstemaer

Vi laget et undervisningsopplegg som bestod av forelesninger, pensumlæsning, gruppearbeid og diskusjoner av tema og tekster. Vi har som eksempel benyttet undervisningsvideo fra Husbanken på eksterntstudentenes eget språk. Dette viste seg som et svært godt pedagogisk verktøy, noe som motiverte studentene til å legge frem sitt læringsutbytte i plenum. Vi har ellers benyttet bilder for å få i gang diskusjoner.. Det kan være lurt å videreutvikle visuelle

undervisningsopplegg og i tillegg ha en ”koffert” med ”hjelpemidler” (dagens bilde, dagens videosnutt etc.) i tilfelle man står fast i undervisningen.

Aktuelle temaer:

- Sosial mobilisering
- Samfunnsarbeid/boligsosialt arbeid
- Ledelse og organisering av frivillig organisasjoner
- Samarbeid mellom frivillige organisasjoner og kommunalt ansatte
- Empowerment
- Prosjektarbeid.
- Entreprenørskap
- Kommunikasjon
- Avmakt/makt/motmakt

Det er etter vår oppfatning viktig at kurset kan gi et kritisk perspektiv til problemforståelse og løsninger som tradisjonelt dominerer i sosialt arbeid og at en sammen kan diskutere hva som måtte være bærekraftige løsninger og forandringer.

Det er en viktig erfaring fra Lund som vi vil trekke frem her: De har svært gode erfaringer med å starte opp med et internatseminar: et fremtidsverksted som har gått over to dager. Fremtidsverkstedet ble brukt til å bli kjent med hverandre og sin livssituasjon. De brukte god tid til å klargjøre den enkeltes forventninger og hva de var opptatt av å arbeide med i kurset. På denne bakgrunn ble det satt sammen mindre prosjektgrupper som arbeidet sammen resten av kurset. I ettertid ser vi at vi burde lagt opp til noe tilsvarende for å kunne etablere en felles plattform allerede fra begynnelsen av.

3.10 Samarbeid med NAV og andre

Når vi skulle etablere DELTA valgte vi å drive aktiv markedsføring inn i NAV ved å forsøke å forankre, skape interesse og engasjement for modulen. Høgskolen hadde fra tidligere et samarbeid med NAV Bjerke (HUSK-samarbeid). Vi hadde et avklaringsmøte med leder for sosialtjenesten, introduksjonsprogrammet og kvalifisering. I løpet av perioden hadde vi også kontakt med Fiken norskopplæring som eksterntstudentene gikk på parallelt. (NAV kjøper plasser av Fiken). Vi sendte timeplanen til Fiken og NAV og avholdt et samarbeidsmøte. Fiken og NAV tok ikke kontakt med oss før de foretok endringer for studentenes planer. Fire av våre deltakere gikk på Fiken. NAV sa seg villig til å koordinere opplegget for hver enkelt student da opplegget på Fiken ikke passet med vår timeplan på DELTA. Vi utvekslet e-postadresser og tlf. nr. med beskjed om å ta kontakt hvis NAV skulle ha behov for kontakt med oss. Vi forsøkt å gjøre oss mest mulig tilgjengelige.

Vår erfaring er at man må skriftliggjøre avtaler mellom alle aktører som er involvert i modulen (hvem gjør hva når og til hvilken pris). Videre ser vi tydelig at personlige kontakter er nødvendig for å få til nybrottsarbeid og at DELTA kom i gang takket være ildsjeler både i

NAV og på høgskolen som formet opplegget selv til tross for noen byråkratiske hindringer. Det kan være nyttig å vurdere å rekruttere deltakere gjennom mindre hierarkiske organisasjoner enn NAV, f.eks brukerorganisasjoner.

3.11 Organisering og organisasjon

Vi inviterte brukere inn i vårt system uten å gjøre noen endringer (K23 – samme type prosjekt og eksamen). Vi benyttet et allerede eksisterende/ komplett kursopplegg og vi forsøkte å skreddersy et opplegg for brukerne innenfor disse rammene. (Ref vedlegg 2: Kursplan K23.2) Vi etablerte et samarbeidsteam som besto av tre ansatte med ulik kompetanse fordi vi antok at Deltakurset ville kreve mer enn de øvrige K23-kursene i forhold til ressurser og kompetanse. Vi forsøkte å forankre opplegget på egen avdeling og på høgskolen ved å bruke tradisjonelle informasjonskanaler som intranett og personalmøter. Vi søkte pedagogiske utviklingsmidler (økonomi) og vi søkte ekstra ressurser på arbeidsfordelingen (tid).

Vi ser viktigheten av å få brukerperspektivet inn i utdanningen og at våre erfaringer ikke blir til læring for organisasjonen uten at vi opprettholder fokuset på brukermedvirkning i utdanningen. Videre at det er krevende å gjennomføre DELTA uten ekstra ressurser. Opplegget må forankres i organisasjonen for at det skal bli et flaggskip.

3.12 Kulturmøter

Det var mange små episoder som brakte oss ut av fatning. Det kunne være at noen av de mannlige eksterntstudentene ikke ville håndhelse på de kvinnelige studentene. Det skjedde flere ganger at eksterntstudentene bare måtte gå for å be i moskeen. De ble borte resten av dagen. Og neste dag ble vi bedt om å kvittere de ut slik at det skulle se ut som om de hadde vært der hele dagen. Eller at enkelte ble borte en dag fordi de måtte følge slekt til lege eller et annet kontor fordi vedkommende ikke kunne gjøre seg forstått. Det var ikke lett å balansere forståelse for deres situasjon og de formelle krav som stilles fra Nav eller fra en 10 studiepoengs modul på Bachelornivå

3.13 Om å være kontekstuell

Vi hadde bestemt på forhånd hvilke temaer vi mente det var viktig å undervise i og langt på vei hvilke prosjekter som kunne være aktuelle å samarbeide om. En kan vel i ettertid si at undervisningskonteksten var tung og dominerende. Det vi erfarte var at vi var nødt til å forholde oss til konkurrerende kontekster. Eksterntstudentenes til dels vanskelig livssituasjon og internstudentenes forventninger om kunnskapsformidling og eksamensrelevant stoff, brakte oss inn i forhandlinger mellom ulike livssituasjoner. Det vi raskt skjønnte var at det er vanskelig å lære noe som ikke tangerer den konteksten studentene kjenner er vanskelig. Særlig var det tilfelle overfor eksterntstudentene som ikke hadde, med unntak av en, erfaringer fra studier/undervisning på dette nivået. Derfor snudde vi prosjektene fra å gjelde bomiljø og nærmiljø til å dreie seg om å beskrive egen bosituasjon; alle bor og har boerfaring. Dette brakte oss inn i vonde situasjoner som vi der og da måtte forholde oss til, men vi fikk også dele erfaringer som ikke bare gjaldt eksterntstudentene og dermed ble det lettere å snakke om noe vi alle hadde felles. Dette ble et lite vendepunkt i arbeidet og flere av oss fikk følelsen av

at vi her har gått fra vi og dem til oss. Vi kan vi også nevne at vi laget en liten Delta-kokebok. Det var både et forsøk på å ”vise frem” hva vi likte å spise, det var litt trening i å skrive og det var ikke et trist eller vanskelig tema. Noen av rettene fikk vi testet ut da vi hadde avslutningsfest.

4.Evaluering

4.1 Hensikten med studentevaluering

Det er to grunner til at denne undersøkelsen ble gjennomført. Den ene er at denne undervisningsformen med en blanding av interne og eksterne studenter var ny for høgskolen. Generelt finnes det lite publisert kunnskap om denne formen for læring både i Norge og internasjonalt. Dette gjorde at det for skolen var avgjørende å få kunnskap om hvordan studentene har opplevd modulen og hva de har lært. Den andre grunnen til evalueringen var at modulen var en del av HUSK satsningen og denne undersøkelsen er en del av evalueringsmaterialet.

4.2 Metode for studentevaluering

Studentene ble forberedt på at de i etterkant av DELTA ville bli kontaktet for et intervju i forhold til evaluering av modulen. Denne evalueringen kom sent i gang og utfordringer i forhold til å komme i kontakt med enkelte av studentene gjorde at siste intervju ble avholdt et halvt år etter modulens slutt. Dette har ført til at flere av studentene har sagt at de ikke husker detaljer som de kanskje ville husket hvis det ikke hadde gått så lang tid. På den andre siden har dette gitt informasjon om hva de tenker om modulen noe tid etter og med større avstand til det de hadde vært med på. Det har også gitt mulighet til å se på hvordan deltakerne opplevde endringer i livet sitt, endringer de kanskje ikke hadde opplevd hvis de ikke hadde vært med på DELTA. Evalueringen er en kvalitativ undersøkelse. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide. Den hadde faste spørsmål som hadde til hensikt å utdype sentrale sider av informantens opplevelse av modulen. I tillegg til de faste spørsmålene ble det lagt vekt på at informanten kunne få utdype temaer han eller hun ble opptatt av under intervjuet, og at intervjueren også kunne få utdypet dette med ytterligere spørsmål som ikke var skrevet i intervjuguiden.

En svakhet med evalueringen er at både intervjuene, analyse og rapportskrivning ble utført av samme person slik at store deler av forståelsen har vært overlatt til denne ene personen. For å sikre at intervjuer har forstått studenten, har han ved slutten av hvert intervju oppsummert det som er blitt skrevet ned og informanten har hatt mulighet til å korrigere. Det er også nedskrevet en del direkte sitat fra informantene som er benyttet i evalueringsrapporten.

Personen som har gjennomført undersøkelsen har ikke innehatt noen rolle i DELTA. Han har ikke kjent studentene eller hatt mye kunnskap om modulen før oppstart av evalueringsarbeidet. Det har blitt lagt vekt på at det er studentenes stemme som skal frem.

Lærerne har ikke vært med å prege undersøkelsen annet enn ved å komme med innspill til viktige temaer i intervjuguiden.

I forkant av intervjuene ble det klargjort med respondentene at det kun er intervjuer som skal vite hvem som har sagt hva og at det ikke skal være mulig for verken deltakere, lærere eller andre lesere av denne rapporten å forstå hvem som har sagt hva. Studentene har i denne sammenheng spesielt blitt bedt om å reflektere over både hva som var bra med DELTA, men også det som med fordel kunne vært gjort annerledes. En enighet om anonymisering vil trolig være en forutsetning for at studenter ønsker å dele personlige sider av sin utvikling etter gjennomført modul.

4.3 Gjennomføring av studentevalueringen

Gjennomføringen av intervjuene har vært gjort på noe forskjellig måte. Utgangspunktet har vært at den som skulle intervjues har fått velge hvor intervjuene skulle foregå ut fra hva som passet for dem. Av eksternstudentene har tre valgt å komme til skolen, en gjennomførte intervjuet på sin arbeidsplass og en på telefon. Av internstudentene har to valgt å bli intervjuet på skolen og tre på telefon. Intervjuguide har vært fulgt og det har vært stilt de samme spørsmål til alle studentene, uavhengig av om de var eksterne eller interne. Gjennomsnittlig intervjuetid var ca. en klokke, enten intervjuet foregikk på telefon eller ansikt til ansikt.

Samtlige studenter som startet på DELTA er intervjuet. Dette innbefatter også en student som sluttet i løpet av semesteret. På dette grunnlag vil undersøkelsen trolig kunne gi et nokså dekkende evalueringsmateriale av modulen. Studentene har gitt positiv tilbakemelding på at intervjuguide hadde relevante spørsmål som de mente ville belyse de mest sentrale sider av undervisningsmodulen. Studentene har vært positive til å delta på intervjuer, men det har vært tidkrevende å finne tidspunkt som passet. Noen har måttet endre avtaler flere ganger.

4.4 Rekruttering og forventninger

Alle studentene gir uttrykk for at de hadde en klar forståelse av at denne modulen var et nytt undervisningsopplegg. Budskapet om at det ville måtte være en del prøving og feiling i starten har kommet klart frem i markedsføringen av modulen. Ellers er det en del variasjon i studentenes svar på om hvor mye informasjon de hadde fått før kurset. En student svarte at han ikke viste noe om undervisningsopplegget på forhånd, mens andre mente at informasjonen var god og treffende i forhold til hva DELTA var. Denne variasjonen kan blant annet skyldes språklige utfordringer da flere av eksternstudentene hadde problemer med å tilegne seg informasjon på norsk. De som gjennomførte rekrutteringen kan også ha gitt noe ulik informasjon. Flere av eksternstudentene forteller at de ble rekruttert av saksbehandler på sitt lokale NAV-kontor. Noen av internstudentene hadde hatt praksis ved samme kontor, og hadde på bakgrunn av kunnskap derfra opparbeidet et eierforhold og en positiv innstilling til modulen før oppstart.

Flere av informantene opplyser at modulen var noe nytt og ukjent som gjorde det spennende å velge DELTA -modulen. Mange av studentene har lagt vekt på at møtet med hverandre samt det å skulle jobbe sammen om ett felles prosjekt var hovedmotivasjon for at de meldte seg på.

En student beskriver at hun på bakgrunn av denne studentsammensetningen meldte seg på da hun tenkte det ville bli: ”banebrytende og gi nye perspektiver enn det hun ville fått med andre kurs”. Flere av internstudentene oppgir at de ønsket kunnskap om det å være bruker samt kunnskap om brukeres erfaringer med hjelpeapparatet. Alle internstudentene legger vekt på brukernes deltakelse og mulighet for samarbeid som avgjørende for valget av modulen. Flere av disse har understreket at det var av betydning at brukerne hadde minoritetsbakgrunn og at kjennskap til annen kultur og minoriteters opplevelse av Norge var et spennende tema. Dette utdypes videre med at de opplever at de har lite eller ingen kjennskap til mennesker med minoritetsbakgrunn. Flere påpeker også at de kunne ønske at sosionomutdanningen hadde mer om dette. Ingen av studentene oppgir at andre medstudenter var årsak til at de søkte seg inn på DELTA. Internstudentene oppgir at de i liten grad hadde samarbeidet tidligere og at valget av modulen var på grunn av tema ikke bekjentskap. En student oppgir at aktuelle lærere var sentralt for valg av modulen. Flere av de eksterne studentene oppgir at en modul i regi av en høyskole var fristende. Dette var noe annet enn hva de hadde vært med på før, som for eksempel norskopplæring og arbeidsfokuserende kurs. Disse hadde i liten grad gitt denne muligheten til å være i en studentrolle. For noen var et fremtidig ønske om å gå på høyskole sentralt og DELTA ble sett på som en mulighet til å prøve dette. Fra eksterne studentene ble det i likhet med internstudentene påpekt at modulens faglige temaer opplevdes som relevante og motiverende for å melde seg på. Flere sier at temaene traff deres situasjon og at det var fristende med et kurs som dekket flere sider av livet og ikke bare hadde ett hovedfokus, som for eksempel språk eller arbeid.

Det blir av flere av studentene pekt på at informasjonsmøte og personlig intervju i forkant opplevdes som en god rekrutteringsmåte. Dette ga god informasjon og mulighet for å finne ut om dette var noe en ønsket å delta på. Det blir påpekt at det var positivt toneangivende at eksterne og interne studenter ble behandlet likt allerede på dette tidspunkt.

4.5 Studentenes læringsutbytte

I denne evalueringen vil det være hva studentene selv forteller at modulen gav dem som blir presentert. Utbytte her vil bli delt inn i kunnskap i form av teori, ferdigheter og erfaringer som studentene selv forteller som nyttige. Det er sentralt å påpeke at undersøkelsen ble gjennomført flere måneder etter at DELTA var avsluttet. Noen av respondentene ga uttrykk for at det var bra og at de i etterkant hadde tenkt mye på hva DELTA hadde gitt dem. Andre ga uttrykk for at intervjuet skjedde sent, de nå var på et annet sted og dermed hadde problemer med å fokusere på hva som hadde vært utbyttet.

4.5.1 Teoretisk utbytte

Alle studentene sier at temaene i modulen engasjerte og var nyttige å arbeide med. Når studentene forteller om sitt faglige utbytte forteller de om kurstemaene: boligsosialt arbeid,

empowerment og brukermedvirkning. Flere forteller at det ikke ble tid til temaet frivillig arbeid som også stod i kursbeskrivelsen. Noen mener at det var uheldig, da de gjerne skulle ha lært noe om dette. Andre mener at dette var fornuftig da det var nok temaer. Både intern- og eksternstudenter ser ut til å være enige om at undervisningssekvensene var lærerike. Det ble benyttet ulike arbeidsformer i løpet av semesteret. Flere uttrykker et ønske om mer undervisning der alle studentene var sammen, da dette var den læringsformen som ga mest utbytte. Andre fremhever at kombinasjonen undervisning, utflukter og arbeid i grupper var god. Videre uttrykker alle studentene at temaene det ble undervist i gav læringsutbytte. Flere tilføyer at de ikke hadde det store utbytte rent teoretisk. Disse beskriver utbyttet mer i forhold til at temaene la til rette for erfaringsutveksling og refleksjon, for eksempel gjennom utsagn som: ” dette kunne en ikke ha lest seg til selv” og ”teori fikk stor slagkraft når vi så den anvendt i virkeligheten”. Et helhetsinntrykk er at eksternstudentene hadde utfordringer i forhold til teoretisk deltakelse, særlig på grunn av språklige utfordringer. Både i det å kunne delta i undervisning og ikke minst å kunne lese fagbøker. Internstudentene forteller at de opplevde at eksternstudenter ikke forstod og at dette ble ett viktig læringsutbytte. Dette både i form av selve opplevelsen og utfordringer med å presentere teoretisk kunnskap på en mer forståelig måte var en lærerik prosess. Flere eksternstudenter beskriver internstudentene som svært faglig dyktige og flinke til å hjelpe til i forhold til å få alle i klassen til å henge med. I enkelte tilfeller kunne dette også gjøre noe med rollefordelingen, slik at internstudentene gikk inn i lærerrollen, mer enn som medstudenter.

En stor del av studentene trekker frem eksempler på viktig læring når de kunne kjenne seg igjen i det temaet som det ble undervist om. Dette beskrives som virkelighetsnært og relevant for forståelse av teori, både av intern og eksternstudentene. Det er et gjennomgangstema at teoretisk læring skjedde ved at noen i gruppa delte relevante egenerfaringer som virkeliggjorde teorien og slik fremmet forståelse og refleksjon. Flere av eksternstudentene peker på at viktig læring for dem var opplevelsen av å kunne bidra med sin kunnskap. Flere forteller at formidling var vanskelig på grunn av manglende norskferdigheter. Men at opplevelsen av å bli forstått og hørt på var sentral.

Flere trekker frem kulturforståelse som et sentralt læringsutbytte. Dette var ikke en del av modulens målsettinger, men har tydelig blitt det da et flertall av eksternstudentene hadde minoritetsbakgrunn. Flere av internstudentene føler at de har hatt lite undervisning om dette tidligere i studiet og at de gjennom DELTA fikk helt nye perspektiver på det å være minoritet i Norge. Det virker som om flere av disse studentene ønsker å jobbe videre med dette på bakgrunn av erfaringer fra DELTA. Eksternstudentene forteller at de har lært om norsk kultur og tradisjoner i Norge. De aller fleste studentene beskriver undervisning i boligsosialt arbeid som ny kunnskap og svært engasjerende.

En eksternstudent forteller at det ikke var mulig for ham å lese norsk mens kurset pågikk, men at han har lest pensumbøkene i etterkant når norskferdighetene har blitt bedre og at det har vært spennende lesing. De andre eksternstudentene har i liten grad lest kursets pensum og flere kan i liten grad fortelle hva slags teoretisk kunnskap som ble formidlet i løpet av semesteret.

4.5.2 Utbytte i form av ferdigheter

Eksternstudentene fremhever som læringsutbytte at de i stor grad har fått trening i norsk, først og fremst muntlig. Noen forteller også at de har trent på lesing og skriving ved å lese fagbøker som har vært benyttet i modulen. Andre trekker frem at de fikk trent noe på både lesing og skriving når rapporten ble skrevet. Flere eksternstudenter forteller at de i etterkant har lest og oppsøkt mer informasjon enn hva de gjorde tidligere. En student forteller at hun har blitt politisk engasjert og har startet med å følge med på nyheter.

Samtlige studenter oppgir at ferdigheter om kommunikasjon har vært et sentralt læringsområde. Dette gjelder både det å erfare at noen ikke forstår og konsekvenser av dette, samt å forsøke å formidle kunnskap til tross for begrenset felles språk. Samtlige internstudenter forteller om stor læring i å møte og samhandle med mennesker med begrensede norskferdigheter. Læringen har vært både å kunne føre samtale og det å bli kjent med nye kulturelle rammer. ”Det ukjente er ikke så skummelt lengre”, og ”jeg er blitt motivert til å jobbe med innvandrere”, er utsagn som går igjen hos flere av respondentene. Blant eksternstudentene er det flere som opplyser at de har fått nyttig erfaring i å være samme med nordmenn over tid. Det har gitt dem mer innsikt, ferdighet og motivasjon til å bli mer aktiv i det norske samfunn.

Det ser ut til at studentene også har lært mye om gruppearbeid som arbeidsform. Flere forteller at det har vært vanskelige episoder, som de selv, eller ved hjelp av medstudenter, har klart å løse. Mange stiller seg svært kritisk til at det på slutten av semesteret skulle skrive en grupperapport som var eksamen for internstudentene. Videre kommer det frem fra internstudentene at de aldri i tidligere skolesammenheng har mestret å arbeide så strukturert, målrettet og grundig. En student beskriver det slik: ”Vi jobbet sammen på en annen måte og fikk nytt syn og nye erfaringer på å jobbe i gruppe”.

Både intern- og eksternstudenter beskriver at de har blitt mer bevisst på at det å bygge opp en relasjon mellom personer tar tid og krever innsats. Dette forteller flere at de vil nyttiggjøre seg videre og bli mer bevisst på ferdigheter som kan være nyttig bidrag i arbeid med andre. Flere eksternstudenter forteller at kurset har gitt dem større tro på seg selv og at de har opparbeidet seg ferdigheter som er nyttig for seg selv og andre de møter.

4.5.3 Erfaringsutbytte av kurset

Flere studenter har uttrykt at de hadde en forventning om å få kontakter igjennom å delta på modulen. Spesielt er internstudentene opptatt av dette og de forteller at de ønsket å kjenne noen som kunne fortelle om hvordan det var å være brukere av sosialtjenester. Når de samme studentene oppgir læringsutbytte, er dette utvidet til at de har lært om brukernes helhetlige situasjon og at de er blitt opptatt av hvordan utføre sosialt arbeid i fremtiden. Flere beskriver hvordan det har gjort stort inntrykk på dem å høre om brukernes møte med hjelpeapparatet. Spesielt var det flere som ga uttrykk for å ha erfart at å være klient er krevende og slitsomt. En internstudent uttrykker det slik: ”Det var sterkt å få erfaringer, som en ikke får på skolen, direkte fra de som er berørt, for eksempel manglende integrasjon, dårlig boligssituasjon og maktesløshet.”

Eksternstudentene har i mindre grad en tydelig forventning til nettverksbygging i starten av modulen. Flere uttrykker at de har vært på mange kurs tidligere og at de ikke forventet at dette

skulle være noe annerledes i forhold til innhold. I etterkant av kurset oppgir de at det har vært viktig å bli mer kjent med nordmenn. Flere beskriver konkret at de har fått viktige erfaringer i møte med nordmenn, og da spesielt lærerne. De aller fleste forteller at de har hatt planer om å kommunisere på facebook, msn eller mail, men det er et mindretall som noen måneder etter kurset har aktiv kontakt.

Flere av internstudentene trekker paralleller mellom å være kursdeltaker og det å være ute i jobb som sosialarbeider. ”Dette var slitsomt, likhetstrekk med å jobbe”, ”dette var en ny måte å lære på og det ble et annet miljø enn i et vanlig klasserom.” Erfaringen beskrives som praksisrelevant og nyttig i forhold til fremtidig arbeid. Flere beskriver også DELTA som krevende, både i form av at det var mye å håndtere når en var tilstede, og generelt mye arbeidsoppgaver i modulen. Møte med eksterne studenter med brukerbakgrunn oppgis som det viktigste ved hele kurset, fra samtlige av internstudentene. En student forteller at hun ”ikke ser behov for eget fag med disse temaene, da de har lært det meste av det tidligere i studiet, det unike var å få erfaringer på å være sammen med brukere”. Internstudentene mener at de igjennom erfaringene har fått kunnskap og ferdigheter i for eksempel brukermedvirkning og empowerment. Flere sier at andre studenter i klassen, som ikke har deltatt på kurset, ikke har denne kunnskapen. En student formulerer sin undring slik: ”Jeg har fått mer forståelse av ulike virkelighetsbilder. Det norske er kanskje ikke så rett, alle har forskjellige virkeligheter. Det gjør det spennende å være profesjonell.” En annen student forteller: ”Jeg oppdaget at jeg hadde tanker og utførte handlinger, som ikke var bra. Det var bra å få erfaringer, og jeg tror nå at jeg er blitt mer bevisst på å ikke diskriminere, for eksempel på grunn av religion eller kultur.” Flere, både av intern og eksterne studenter, mener erfaringer fra kurset har gitt dem større innsikt i å møte mennesker. Flere forteller at de har lært mye om religion, og sett at til tross for samme religion, kan mennesker leve svært ulikt. Flere av internstudentene mener de har fått erfaringer som gir de større mulighet til å se mennesker med et mer helhetlig perspektiv i sine fremtidige jobber.

4.6 Høydepunkter

I intervjuene ble alle studentene spurt om hva de i ettertid tenkte var de viktigste høydepunktene i kurset. Dette spørsmålet ble spurt for å få frem hva studentene husket som det viktigste.

Studentene har i stor grad svart likt på dette spørsmålet. Internstudentene forteller om to konkrete høydepunkt. Første gang var når de møtte eksterne studenter og fikk bli kjent med dem og deres bakgrunn. Det andre høydepunktet for internstudentene var undervisningsdag om bohistorier. Der delte studentene erfaringer med hverandre om et vanskelig boligmarked.

Eksterne studenter trekker også frem undervisningen om bohistorier som et høydepunkt. En student forteller at det var et høydepunkt for henne første gang hun i kurset klarte å gjøre seg forstått og formidle erfaringer til de andre. Flere av eksterne studenter trekker frem avslutningsselskapet som veldig hyggelig og som noe de kommer til å huske.

Mange forteller at lærerne ble viktige for dem. De beskriver lærerne som hyggelige og hjelpsomme. En sier at: ”lærerne var veldig engasjerte og ville alles beste. De var annerledes enn nordmenn jeg har truffet før”.

Både ekstern og internstudenter forteller at pausene var viktige. Da var de i stor grad sammen og ble godt kjent. For eksempel spiste de alltid lunsj sammen.

4.7 Hva kunne vært annerledes

I likhet med høydepunkter, ble studentene også bedt om å si noe om hva de tenkte kunne vært gjort annerledes i undervisningsmodulen. De aller fleste av eksternstudentene peker på at DELTA ikke gav dem noen formell utdanning som kunne være nyttig for dem i etterkant. Flere sier: ”kan ikke se at kurset har ført til noen endringer, det er mye som skjer for tiden”. Samtidig fremhever de at de godt kunne ha tenkt seg flere kurs ved høyskolen, hvis de hadde hatt klarere innhold. En eksternstudent skulle gjerne sett at kurset hadde vært strengere og at for eksempel fravær og forsentkomming, hadde blitt slått hardere ned på. Det blir også gitt uttrykk for at det var konflikter mellom enkelte av eksternstudentene, noe som førte til at en reserverte seg noe i deltakelsen i kurset.

Internstudentene peker på en rekke forhold som de tenker kunne vært annerledes. Alle tar opp at forholdet mellom ekstern og internstudenter var utfordrende. De er opptatt av at var det vanskelig å få til likeverdig samspill mellom studentene på grunn av stor forskjell på fagkunnskap og språk,. En student spissformulerer dette:” Det går ikke an å ha en gruppe der flere av deltakerne ikke snakker norsk. Det må legges vekt på å få mindre klient – hjelpersituasjoner og mer likeverdighet. Poenget må ikke være å ta inn brukere for å skape kunstige situasjoner”. Internstudentene beskriver et nært forhold til kursets lærere. Flere av studentene er kritiske til at de ble utfordret mye av lærerne og at de følte de manglet kunnskap og støtte til å mestre gitte utfordringer. Alle internstudentene mener at å skrive gruppeeksamen i slutten av kurset, var uheldig. Begrunnelsen var at eksternstudentene ikke mestret verken språklig eller teoretisk å være med på dette. Eksamen ble derfor oppfattet som en oppgave som skapte avstand mellom studentgruppene.

4.8 Mellommenneskelige forhold

Mellommenneskelige forhold har også vært et tema som har gått igjen i alle intervjuene. Eksternstudentene forteller at de trivdes svært godt på kurset, at de gjerne kunne tatt flere kurs og at de anbefaler skolen til bekjente. Den viktigste årsaken til dette ser ut til å være at kontakten med lærere og medstudenter har vært god. En eksternstudent forteller dette slik: ”Lærerne var veldig snille og hjelpsomme og studentene flinke og behjelpelige”. En annen sier: ” jeg ble mest kjent med lærerne, men kjenner alle.”

Alle studentene har følt at de sosialt sett har hatt det hyggelig på kurset. Lærerne blir av begge studentgrupper beskrevet som sentrale i å skape trygghet og åpenhet. En internstudent forteller at siden kurset var nytt ”hadde alle uklare roller, som gjorde at de ble kjent på en annen måte”. En annen forteller: ”de eksterne humor skapte en trygg atmosfære, som ikke har vært på andre kurs under utdanningen”. Sosialt fellesskap ser ut til å ha vært en vesenlig grunn til at mange studenter evaluerer kurset som godt.

4.9 Tanker om fremtidige undervisningsmoduler

I intervjuene ble alle spurt om hva som med fordel kunne gjøres annerledes og hva som burde beholdes hvis DELTA skulle gjennomføres flere ganger. De aller fleste svarte at de mener modulen bør gjennomføres igjen og at det eventuelt er kun mindre justeringer som bør foretas. De fleste internstudentene ville trolig vært enig med studenten som sa følgende: ” jeg hadde tatt kurset igjen, og mange i klassen min, ville i etterkant hatt det. Vi har for lite praksis, og dette ble en type minipraksis. Konseptet må beholdes, temaer spiller ikke så stor rolle. ”For internstudentene ser det ut til å være mest avgjørende at det er eksternstudenter med. De er opptatt av: ”å få brukernes perspektiv, og bli kjent med å jobbe i likeverdig samarbeid.”

En stor gruppe, både av eksternstudenter og internstudenter, mener det ved eventuelle fremtidige kurs må være tydeligere hva som er kursets tema, arbeidsmåter og rammer. Spesielt viktig i denne sammenheng er at det vurderes om deltakerne har norskferdigheter til å kunne delta. En eksternstudent forteller at kurset ga lyst til å lære mer norsk.

Det er få som har innspill til andre temaer i modulen. De fleste sier at DELTA kan være som det er. Men flere peker på at de temaene som settes opp bør gjennomføres. En student mener at arbeid omkring kultur og religion kunne vært relevant. En annen kunne gjerne sett et tydeligere fokus på ”møte med hjelpeapparatet”. Flere er inne på at det er ikke temaene som er viktige, men det å finne fellespunkter som engasjerer både intern og eksternstudenter. Samtlige internstudenter mener at det må gjøres noe med eksamensformen i modulen. Dagens ordning førte til mye mer arbeid enn hva kurset tilsa i studiepoeng. Skriftlig gruppeeksamen ble også opplevd som negativt, da internstudentene opplevde å ikke ha tid til å være sammen med eksternstudentene, fordi de selv hadde en oppgave som skulle leveres som eksamen.

Eksternstudenter er opptatt av at de skulle ønske at modulen hadde gitt et vitnemål eller kunnskap, som kunne ha hjulpet dem å komme videre i arbeid eller utdanning. En foreslår: ”kunne kurset vært en slags førskole for å kunne starte på høyskoleutdanning”. I denne sammenheng spørres det også om medstudenter kunne vært førstestudentene. Dette blir begrunnet med at tredjeklasse- studentene ”ble litt mye lærere, da de kunne alt”.

Mange av studentene er opptatt av at den tette kontakten mellom lærere og studenter er viktig og at denne må videreføres i eventuelle fremtidige kurs.

4.10 Hovedfunn

Det fremtrer tydelig fra innsamlet intervjumateriale at begrenset felles språk har vært en utfordring for kurset. Dette har gjort at det ikke har vært mulig å gjennomføre modulen slik som planlagt i beskrivelsen. Likevel kan dette ha hatt positive konsekvenser. Eksternstudenter forteller at de har lært norsk språk, noe de mener er viktig for dem og flere uttrykker at de nå er blitt mer motivert for skole eller jobb. Internstudentene forteller at de har lært mye om kommunikasjon og det å være innvandrere i Norge.

Samtlige studenter forteller at DELTA har vært noe de synes har vært bra. Spesielt sosiale og medmenneskelige sider opplyses å ha vært viktig. En av de elleve deltakerne sier at kurset ikke ville blitt valgt nå, på grunn av stor arbeidsbelastning og personlige forhold.

Når det gjelder faglig innhold, gir de to studentgruppene noe ulike svar på hva som var viktig med kurset. Internstudentene peker på møte med bruker og det likeverdige samarbeidet var det viktigste i kurset. Eksternstudenter forteller at de var fint med mestringsopplevelsene de fikk på kurset, men at de savnet at kurset ga konkret kompetanse til å komme seg videre i jobb eller utdanning.

5 Oppsummering

Vi har sett at brukermedvirkning i undervisningen, slik den ble organisert i DELTA, har virket og vært en drivkraft i læreprosessen for oss som har vært involvert. Noen vil muligens stille spørsmål om dette har vært et ordentlig forsøk? Etter vår oppfatning har DELTA hatt stor forsøksverdi selv om tiltaket ikke har oppfylt alle kravene til hva et bevisst forsøk bør inneholde. Premissene både for prioriteringer og for andre beslutninger har ikke vært særlig synlige underveis i prosessen. Vi har tatt utgangspunkt i formulerte problemer som på en eller annen måte har vært relevant for deltagerne. Det er ikke det samme som at prosessen har manglet styring, men kanskje har denne etableringsprosessen vært for mye styrt av tilfeldigheter. For oss som beslutningstakere har ikke dette vært alt for plagsomt.

Konsekvensene har imidlertid utspilt seg i klasserommet. Evalueringen tyder imidlertid på at nevnte problemer ikke har representert noen stor barriere i etableringen av undervisningstilbudet. Vi har kunnet ta oss de friheter som har vært nødvendige og ikke minst viktige når vi har forsøkt å gå nye veier. Jeg tror det er riktig å hevde at det har vært et stort innslag av nytenkning både når det gjelder organisering og når det gjelder pedagogiske virkemidler. Vi har også vært opptatt av forandringsaspektet; vi har vært opptatt av å påvirke og forandre. En av forutsetningene for å lykkes i dette er at det er laget et opplegg for formidling og læring av erfaringene. Der gjenstår det mye. Håpet er at de gode erfaringene ikke allerede har gått i glemmeboka, men at vi kan ta de frem å diskutere fortsettelsen. Prosjektet hadde aldri blitt noe av uten økonomisk støtte fra HUSK og Diakonhjemmet Høgskole.

5.1 Verdimessig utgangspunkt.

Det å involvere brukere i utdanningen åpner opp for muligheter til å forme en ny generasjon sosialarbeidere. Våre erfaringer tyder på at man må bidra til å øke kapasiteten til brukerorganisering for å få til mer likeverdige forhold. Etter vår oppfatning burde det være et krav til alle profesjonsutdanninger at brukere betraktes som ”pilarer” i utvikling av studieprogrammer. Vi trenger et robust system for å drifte denne type aktiviteter. Det handler også om delfinansiering av eksternstudenter og selvsagt ekstra lærerressurser.

5.2 Forberedelser.

Det er sikkert selvsagt for de fleste:

- Det tar tid å bygge tillit og gjensidig respekt.
- Det er viktig med felles forståelse av verdier og prinsipper.
- Det må være en omfattende strategi for involvering – arbeidet må forankres i hele organisasjonen.
- Alle som involveres trenger ressurser og støtte
- Man er avhengig av ildsjeler.
- Skal man få det til må det bli en hovedoppgave for de involverte.

5.3 Skriftelige avtaler og felles forståelse.

I et slikt prosjekt ser vi nytten av å utforme tydelige skriftlige samarbeidskontrakter og arbeidsplaner som inneholder ansvarsfordeling, stoppunkter for refleksjon og dokumentasjon. I tillegg ser vi at en tydeliggjøring og en enighet i forståelsen av begrepet empowerment gjelder deltagerne i lærertemaet også. Vi skal bli bedre lærere av dette. Vi kjente enkelte ganger på følelsen av maktesløshet og følelsen av å komme til kort. Det kan som vi ser det være fornuftig å forberede seg på dette ved å ha rutiner for å styrke hverandre. I tillegg bør det settes av tid til ”akuttberedskap”.

5.4 Rekruttering.

Et kurs som DELTA stiller store krav både til ansatte, internstudentene og eksterntstudentene. For svært mange brukere i vår målgruppe representerer det en svært høy terskel å begynne på en høyskole. Det handler både om tidligere erfaringer fra skolesystemet som mangel på erfaringer. I ettertid kan vi si at individuell deltakelse ikke er den beste løsningen. Vi tror det er viktig å ha med folk(eksterntstudenter) som representerer flere. For eksempel kommer fra en brukerorganisasjon. Skal man få til langsiktige, forutsigbare løsninger må det etableres arenaer/fora der en kan utveksle erfaringer og problemstillinger. Og ikke minst; vi tror at det er viktig at eksterntstudentene kommer fra en sammenheng som selv ser verdien av at noen av deres brukere får den kompetansen et slik kurs tilbyr. Kanskje kunne vi ha motvirket dette hvis vi hadde fått til et tettere samarbeid med Nav, men jeg er redd for at kvalifiseringstjenesten ikke kan tilby det samme fellesskap som en brukerorganisasjon.

Rekruttering og utvelgelse var dessuten meget tidkrevende og vår erfaring er at rekrutteringsprosessen bør starte tidlig. Vi foreslår å starte i januar måned når studiestart er i august. Ved samarbeid med NAV (eller andre organisasjoner) forutsettes det at det inngås forpliktende partnerskapsavtale om hvor mange deltagere som skal rekrutteres og på hvilke premisser. Det må sikres at de som rekrutteres er motiverte. Det er en god ide å involvere studenter i rekruttering, utforming av brosjyre mv., men de må få klare rammer. I tillegg må det være en forventningsavklaring mellom alle deltagere og samarbeidspartnere. Det å for eksempel ”henge seg på” arrangementer som andre organisasjoner holder, framfor å lage et eget informasjonsmøte, kan være fornuftig bruk av ressurser.

5.5 Frivillig tvang.

Vårt opplegg var etablert i samarbeid med NAV kvalifiseringstjenesten. Vi var ikke tydelige nok på å formidle at folk var invitert til deltagelse og at de faktisk kunne si nei. ”Seldom heard people” finner det vanskelig å kommunisere inn i byråkratiet. Vi har heller ikke klart beskrevet hva man kan forvente seg fra det å bli involvert og hva de forventes å bidra med.

5.6 Evaluering.

Generelt kan vi si at det er behov for å finne ut av hvilken eventuell forskjell brukermedvirkning gjør både for oss som skole og for våre eksterne studenter. Og uansett hvor viktig vi måtte mene at brukermedvirkning er – trenger vi å vite mer om hvordan vi eventuelt kan måle forskjellen. Og hvis vi kan registrere en forandring; skyldes den at de har fått mye oppmerksomhet eller er det knyttet til kvaliteten ved selve opplegget?

På mange områder må vi kunne si at evalueringen er ufullstendig. Det skyldes ikke evalueringen som er gjennomført, men de mangelfulle forberedelsene og refleksjonene på forhånd. Vårt normative utgangspunkt er og var at alle har rett til å bli involvert i planlegging og beslutninger som gjelder deres eget liv og de tilbud de mottar. Fordi vi har vært så opptatt av selve prinsippet om brukermedvirkning, er det en fare for at vi ikke har vurdert muligheten for at det ikke betyr noen forandring i det hele tatt. Det er helt åpenbart at vi burde ha brukt mer tid på å finne ut av her – og nå situasjonen for den enkelte student for å kunne svare på om det etter avslutningen av opplegget har skjedd en forandring. Maktforskjellene mellom lærere, internstudenter og eksterne studenter har vært åpenbare: Språkvansker, store forskjeller i utdanningsnivå har ført til at vi har bestemt hva som er viktig å evaluere og hvordan dette skal gjennomføres uten diskusjon.

5.7 Men det må vel være noen gevinster?

Vi er av den klare oppfatning at deltagelse har en egenverdi og vi velger å mene at studentenes følelse av å delta – bli tatt på alvor er like viktig som konkrete resultater. Det å delta i prosessen – bli sett og hørt har i følge deltagerne hatt betydning for selvfølelsen og endring av holdninger. Innenfor klare og kanskje må vi tilføye: små rammer har deltagerne kunnet gjøre valg og dels kontrollere deler av hverdagen som studenter.

5.8 Konsekvenser for skolen?

Om dette opplegget har ført til strukturelle endringer – organisering, pensum, pedagogikk etc er heller tvilsomt. Om det skyldes at de involverte av ulike grunner ikke har formidlet resultatene før nå, betyr nok noe. Like viktig er etter vår oppfatning at dette ble vårt prosjekt som ikke ble godt nok forankret som en viktig del av hele vårt utdanningsprogram.

Litteraturliste

- Alm Andreassen, T (2004) *Brukermedvirkning, politikk og velferdsstat*. Arbeidsforskningsinstituttet 2004
- Alm Andreassen, T (2009). *Brukermedvirkning i NAV*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Askheim, O. P. (2003) *Fra normalisering til empowerment*. Oslo. Gyldendal Norsk Forlag
- Askheim, O. P. og Starrin, B. (2007.) *Empowerment i teori og praksis*. Oslo:Gyldendal Akademisk.
- Blom, S (2008). Bolig. I: Blom,S og Henriksen, K (red.) *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Oslo/ Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå (SSB rapporter 2008/5)
- Dalland,O.(2010)*Pedagogiske utfordringer for helse – og sosialarbeidere*.Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Dalgard, O. S., Døhlie, E. og Ystgaard, M. (red.) (1995). Sosialt nettverk, helse og samfunn. Oslo: Universitetsforlaget.
- Freire, Paulo (1977) *De undertryktes pedagogikk*. Christian Ejler's Forlag. København
- Hellevik, T. og Nordvik, V. (2004) Forskning om vanskeligstilte på boligmarkedet – en kunnskapsoversikt. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, NOVA (NOVA Skriftserie 4/04)
- HUSK Bjerke (2008). Årsrapport 2008
- HUSK Bjerke (2006). Rammedokument
- Kjellebold, A (2006b). Idealet om brukerorientering i helse- og sosialtjenesten. I: Lov og rett nr. 01-02 s. 3-25
- Kristiansen A, Denvall V. og Heule C. (2007) *Outside the Comfort Zone. Erfarenheter från et projekt för att utveckla brukarinflytande i socionomutbildningen*. Paper presentert på FORSA-konferansen i Lund 20 – 21 mars 2007. Working-paper serien nr. 2007: 1. ISSN 1650-8971
- Olsen, Bennedichte (2005) *Om å vite best...smmen-. Brukermedvirkning i helse- og sosialsektoren*. I Mary Ann Stamsø (red) *Velferdsstaten i endring. Norsk helse – og sosialpolitikk ved starten av et nytt århundre*. Oslo, Gyldendal Akademisk
- Slettebø, Tor (2000) *Empowerment som tilnærming i sosialt arbeid*. Nordisk sosialt arbeid, Vol2:75 – 85
- Slettebø, Tor og Sissel Seim (2001): *Brukermedvirkningens kår under nye rammebetingelser i barnevernet*. I Mona Sandbæk (red.) *Fra mottaker til aktør. Brukernes plass i praktisk sosialt arbeid og forskning*. Oslo: Ad Notam. Gyldendal: 129 - 151
- Stang, Ingunn (1998) *Makt og bemyndigelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Starrin, B (1997) *Empowerment som tankemodell*. I Forsberg, E og Starrin, B, *Frigörande kraft. Empowerment som modell i skola, omsorg och arbetsliv*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.
- Vetlesen, A J (1996) *Nærhetsetikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ørstavik, S (1996) *Brukerperspektivet – en kritisk gjennomgang*. Oslo Institutt for sosialforskning. INAS – notat,8.

Vedlegg:1



Samarbeidsavtale mellom

NAV Bjerke, sosialtjenesten (NAV) og
Diakonhjemmet høgskole, avdeling for sosialt arbeid (DIASOS)

1. HOVEDMÅL

- 1) Fremme strukturer og arenaer for forpliktende og likeverdig samarbeid mellom sosiale tjenester, forskning, utdanning og brukere.
2. Styrke praksisbasert forskning
3. Styrke kunnskap som grunnlag for praksisutøvelse.

2. RESULTATMÅL

- 1) Tett, kreativt og løpende samarbeid om utvikling av samarbeidsformer mellom DIASOS og NAV Bjerke.
- 2) Bærekraftige strukturer for utvikling-, bruk-, og formidling av kunnskap mellom aktørene.

- 3) Metoder for brukermedvirkning, spesielt på kollektiv basis, i arbeidet mot å nå målet om økt deltakelse og livskvalitet for målgruppen.
- 4) Etablere veiledning i kritisk refleksjon for sosialtjenestens ansatte, med særlig vekt på arbeid med etiske utfordringer
- 5) Utvikle en ny undervisningsmodul og innarbeide dette som en del av kvalifiseringsprogrammet i Bjerke.

3. AKTIVITET

(se vedlegg 1 organisasjonskart HUSK Bjerke)

AKTIVITET SOM SÆRLIG RELATERES TIL RESULTATMÅL 1 OG 2:

NAV Bjerke forplikter seg til å

- ta imot minst tre studenter hvert skoleår i hovedpraksisperioden.
- legge til rette for mottak av studenter som har behov for plasser til studentprosjekter
- Gjøre kunnskap som produseres av studenter og andre prosjekter i HUSK Bjerke tilgjengelig for de ansatte
- stille seg til disposisjon for undervisning dersom DIASOS ønsker det.
- Arrangere en formidlingskonferanse den 12.12.08
- Rekruttere brukere til deltakelse i prosjektet. Det vil bli utbetalt godtgjørelse for deltakelse.

DIASOS forplikter seg til å

- Stille seg til disposisjon for å delta samarbeidsmøter med Groruddalssatsningen og andre fora der sosialtjenesten NAV ønsker skolens kompetanse representert
- Legge til rette for at ansatte og brukere av Nav Bjerke sosialtjenesten som vil delta i undervisning kan få mulighet for dette
- Legge til rette for at ansatte i Nav Bjerke sosialtjenesten, som vil delta i samskrivingsprosjekter kan få mulighet for dette
- Bistå med å arrangere formidlingskonferanse ved behov
- Utvikle dokumentasjon av de nevnte aktivitetene

Nærmere beskrivelse av enkeltaktiviteter, resultatmål 1 og 2

Prosjekt – praksis.

Studenter som har ordinær praksis ved Bjerke NAV tilbys at praksisperioden deles mellom NAV og HUSK. Dette innebærer at prosjektgruppa for HUSK Bjerke kan iverksette oppgaver som hvert semester omfatter 50% innsats fra minimum 3 studenter i inntil 25 uker. I denne forbindelse forplikter Diasos seg til å gi studentene og deres veiledere ved Bjerke NAV undervisning av 3 dagers

varighet (12timer) i prosjektarbeid og tematikk som er relevant for det aktuelle prosjektet. I tillegg forplikter Diasos seg til å ha løpende kontakt med studenter og veiledere gjennom et treffpunktsmøte hver 3. uke.

NAV Bjerke forplikter seg til å delta på treffpunktsmøte hver tredje uke, tilby veiledning av studentene samt delta på den tilrettelagte undervisningen. Det er veilederne ved Nav Bjerke som har ansvaret for godkjenning både av praksis ved NAV og i HUSK i samarbeid med prosjektleder.

Studentprosjekter

Studenter ved Diasos har siste semester i tredje klasse (K23) prosjektarbeid som fag. Bjerke NAV forplikter seg til å komme med innspill til oppgaver som de ønsker at studentene kan gripe fatt i samt være kontaktpersoner for studentgrupper. Diasos har ansvar for veiledning og den systematiske oppfølgingen av arbeidet og studentene. Bjerke NAV og Diasos forplikter seg i samarbeid til å gi studentprosjektgruppene mulighet til å legge fram sine resultater for involverte i HUSK-Bjerke og/eller ansatte i bydelen. Det er HUSK –Bjerkes prosjektgruppe som er ansvarlige for dette. Samarbeidet rundt avvikling av prosjektarbeid og resultatene studentene kommer fram til skal være gjenstand for samtale/evaluering i prosjektgruppa HUSK-Bjerke.

Dialogkonferanse

Det skal avholdes en dialogkonferanse i bydel Bjerke i løpet av 2008. Målet er å gjøre HUSK prosjektet kjent for alle relevante samarbeidsparter i bydelen, informere om erfaringer fra prosjektet så langt, med fokus på brukermedvirkning.

AKTIVITET SOM SÆRLIG ER RELATERT TIL RESULTATMÅL 3:

Brukerforum

Brukerforumet på Bjerke er etablert, og er åpne temamøter der ansatte i NAV møter brukere av tjenestene for å diskutere aktuelle temaer. Møtene er åpne for alle brukere. Tema fastsettes av brukerne. Møtene skal holdes på et nøytralt sted med høy tilgjengelighet. Brukere som ønsker det skal få tilbud om tolk. Informasjon om møtene skal på forhånd formidles på flere språk. Møtene avholdes annenhver måned, minimum fem ganger per år. Møtene planlegges og gjennomføres av brukerforumets arbeidsutvalg. Dette består av representanter fra brukerne, ansatte fra Diasos og Nav Bjerke.

NAV Bjerke forplikter seg til å

- Delta i planlegging, praktisk tilrettelegging og evaluering av hvert møte
- la informasjon om brukermøtene være tilgjengelig på sitt venterom
- sende ut informasjon om møtene sammen med vedtak om sosialtjenester.
- Delta med leder og prosjektleder på de åpne brukerforumene

DIASOS forplikter seg til å

- Delta i planlegging og evaluering av hvert møte, enten ved direkte deltagelse fra ansatte eller ved å gi veiledning til studenter som arbeider i dette delprosjektet.
- Delta med minimum en ansatt på alle brukerforumene
- Veilede AU i dokumentasjon av innsatsen, og sikre at dokumentasjonen blir tilgjengelig

Nærmere om Brukerforumets arbeidsutvalg (AU)

Arbeidsutvalget konstituerer seg selv, det skal velges en leder og en nestleder. I tillegg skal arbeidsutvalget velge en sekretær som tar ansvar for å skrive halvårsrapporter for aktiviteten i AU og Brukerforumet. Halvårsrapportene skal brukes som grunnlagsmateriale i forbindelse med evaluering og budsjettplanlegging.

Brukere som deltar i AU og som har arbeidsoppgaver på møtene i brukerforum skal få godtgjørelse for dette arbeidet.

AU rapporterer til HUSK - Bjerkes prosjektgruppe

AKTIVITET SÆRLIG KNYTTET TIL RESULTATMÅL 4

Kritisk refleksjon

Diasos forplikter seg til å gi NAV-Bjerkes ansatte ett tilbud om veiledning hvert semester i kritisk refleksjon eller annen prosess-tilnærming som er relevant for etiske problemstillinger som berøres i HUSK Bjerkes prosjekter, og som Diasos har tilgang på i sin stab. Veiledningens omfang skal ikke være mindre enn tolv timer per semester. Veiledningen gir under forutsetning av at NAV –ansatte får tid og mulighet til å delta i hele veiledningsprosessen.

AKTIVITET SÆRLIG KNYTTET TIL RESULTATMÅL 5

Utvikling av ny undervisningsmodul

DIASOS skal etablere en ny undervisningsmodul med oppstart høsten 2009 der studenter, deltagere i NAV Bjerkes kvalifiseringsprogram og representanter for brukerorganisasjoner skal tilbys studieplass sammen med bachelorstudenter i tredje studieår.

Diasos forplikter seg til å:

- Opprette en ny undervisningsmodul og innarbeide denne i studieprogrammet
- Innhente internasjonale erfaringer om liknende moduler
- Utvilke en modul som er særlig innrettet på den lokale konteksten som HUSK Bjerke arbeider innenfor (bolig, brukermedvirkning og etniske minoriteter)
- Gi studenter, brukerrepresentanter og NAV mulighet til å være med på å utvikle innholdet
- Rekruttere studenter til deltagelse i planlegging og i selve studiemodulen
- Dokumentere og evaluere prosessen og resultatet

NAV-Bjerke forplikter seg til å

- Oppnevne en kontaktperson i NAV Bjerke som kan delta i planlegging og implementering av modulen i bydelens kvalifiseringsprogram
- Samarbeide med skolen og aktuelle brukerorganisasjoner for å få dette gjennomført
- Rekruttere blant brukerne i NAV Bjerke

ANDRE AKTIVITETER I HUSK BJERKE

Kompetansetilskudd fra Husbanken til boligsosialt arbeid.

Diasos har med utgangspunkt i sitt etablerte samarbeid gjennom HUSK med Bjerke NAV og Leieboerforeningen fått innvilget midler til et forprosjekt. Førsteamanuensis Asbjørn Kaasa er prosjektleder. Prosjektet innhenter kunnskap av stor betydning for hele HUSK Bjerkes virksomhet. I tilsagnsbrevet fra Husbanken av 14.12.07 heter det videre at "Forprosjektet skal danne grunnlag for utforming av et hovedprosjekt innenfor HUSK Bjerke, hvor nye samarbeidsformer og metoder for sosialt arbeid basert på økt boligfokus og medvirkning fra nye brukergrupper blant minoritetshusstander er sentralt". Forprosjektet skal avsluttes ved års-skiftet 2008/2009.

NAV Bjerke forplikter seg til å

- Delta i de kartlegginger som skal foretas i forprosjektet, og framskaffe informanter
- Være med på å formidle disse resultatene videre
- Være med på å utvikle en søknad om et større prosjekt dersom det på bakgrunn av forprosjektet blir aktuelt å søke flere midler (januar 2009)

DIASOS forplikter seg til å

- Gjennomføre fokusgruppeintervjuer med ansatte på NAV Bjerke (forskning)
- Gjennomføre intervjuundersøkelse med NAV Brukere (forskning)
- Kartlegge noen tilbud i bydelen
- Innhente Leieboerforeningens erfaringer
- Sammenstille kunnskapen og rapportere til Husbanken og HUSK Oslo regionen.
- Koordinere en eventuell ny søknadsprosess, og etablere en separat prosjektstyring for dette

3. Koordinering og organisering

(se vedlegg 1 organisasjonskart HUSK Bjerke)

Styringsgruppen for HUSK Bjerke består av:

Ansvarlig for Husk Bjerke DIASOS: Elsa Døhlie

Ansvarlig for Husk Bjerke NAV: Bente Aldrin

I tillegg møter:

Koordinator for Husk Bjerke DIASOS: Katrine M. Woll

Koordinator for Husk Bjerke NAV og prosjektleder: Thu Nguyen, vikar Gudny Unhjem. (sekretær for styringsgruppen)

Styringsgruppen er ansvarlig for framdrift, utarbeide budsjettforslag, vedta endelig budsjett i hht tildeling fra HUSK Oslo regionen, utarbeide planer, tiltak og mål, samt godkjenne regnskapet.

Prosjektleder er ansvarlig for å koordinere arbeidet, lede styringsgruppen og motivere til deltakelse og involvering.

Prosjektgruppa HUSK Bjerke er ansvarlig for å utarbeide forslag til planer, tiltak og mål, utvikle nye prosjektideer og legge disse fram for styringsgruppa. I tillegg skal prosjektgruppa samarbeide om de til enhver tid løpende fellesoppgavene, samt evaluere aktiviteter som er i gang. Prosjektleder er ansvarlig for å motivere til deltagelse, utarbeide møteplan og sikre at det blir ført logg/referater for møtene og aktivitetene.

Prosjektgruppen Husk Bjerke møtes minimum hver 6 uke. Diasos og NAV Bjerke velger selv sine representanter, de to koordinatorene skal være representert. I tillegg skal prosjektgruppa bestå av minst to brukerrepresentanter. For tida består prosjektgruppa av følgende personer:

Prosjektleder: Gudny Unhjem (Bjerke NAV sosialtjenesten)

Katrine M. Woll	DIASOS	Cathrine Myhre	NAV Bjerke
Lene Østby	DIASOS	Line Garnes	NAV Bjerke
Asbjørn Kaasa	DIASOS	Tajinder Kaur	NAV Bjerke
Nabil Hibout	Bruker	Heidi Jacobsen	NAV Bjerke
Torvald Øien	Bruker		

Husk Bjerke skal være representert i ulike referansegrupper og fora i HUSK Oslo regionen, for tiden er disse:

Referansegruppe HUSK Osloregionen: Line Garnes, NAV Bjerke

Katrine M. Woll, DIASOS .

(Thore Saugerud NAV Bjerke representerer

FO /fellesorganisasjonen Oslo.)

Fora for brukermedvirkning: Heidi Jacobsen NAV Bjerke

Tor Slettebø DIASOS

Fora for etikk: Cathrine Myhre NAV Bjerke.

Inger Rambøl Kaspersen, DIASOS/ HUSK Oslo regionen

4. Økonomi, årsplan og andre ressurser

Husk Bjerke finansieres av midler fra AV direktoratet, Husbanken og egeninnsats og noe finansiering fra NAV Bjerke sosial og DIASOS.

Det skal utarbeides årsplan innen 01.02 hvert år.

Styringsgruppen HUSK Bjerke skal utarbeide forslag til budsjett for kommende driftsår før 01.10. hvert år og endelig budsjett for hvert driftsår innen 01.02. hvert år. Budsjettmidler fordeles i hht vedtatt budsjett til de to partene, som hver for seg fører regnskap i hht institusjonens lover – og regler. NAV Bjerke sender avsluttet regnskap til DIASOS innen utgangen av januar mnd. påfølgende driftsår.

Ansvarlig for DIASOS Elsa Døhlie og NAV Bjerke Bente Aldrin har overordnet ansvar for budsjett og regnskapsføring.

Mona Mangion har anvisningsmyndighet og er ansvarlig for regnskapsføring for NAV Bjerke

Knut Evensen. er ansvarlig for regnskapsføring for DIASOS og sender inn regnskap for hele prosjektet til HUSK Oslo regionen.

5. Informasjonsplikt

Avtalepartene har gjensidig informasjonsplikt om forhold som er av betydning for prosjektet.

6. Varighet/opsigelse

Husk prosjektet skal vare ut 2011. Husk Bjerke ønsker å opprettholde sine aktiviteter ut prosjektperioden. Det er vår intensjon at samarbeide skal fortsette etter at prosjektet er avsluttet. Dersom en av partene ønsker å avslutte samarbeide før prosjektperioden utgår, må dette bringes inn til styringsgruppen HUSK Oslo regionen for endelig avgjørelse.

7. Tvister

Dersom det oppstår tvist mellom partene skal denne bringes inn for styringsgruppen HUSK Bjerke og løftes videre til styringsgruppen for HUSK Oslo regionen dersom det ikke oppnås enighet

Lokalt. Styringsgruppen HUSK Oslo regionen har endelig avgjørelsesmyndighet.

8. Evaluering

Avtalen skal evalueres innen utgangen av 2009

Denne avtalen er undertegnet i to – 2 – eksemplarer, hvorav hver av partene beholder ett – 1 – originaleksemplar.

Oslo 01.10.2008

Elsa Døhlie

Diakonhjemmets høgskole

Bente Aldrin

NAV Bjerke sosialtjenesten

Vedlegg 2: Kursprogram og arbeidskrav ***K23.2 D.E.L.T.A.***

Dialog.Engasjement.Læring.Trivsel. Aksept.

Kursansvar 2009: Asbjørn Kaasa, Katrine Woll, Kristin Fredriksen

SOS 07 – 3. studieår

Mål:

Den overordnede målsetting med kurset er å utvikle metoder for å fremme brukermedvirkning i sosialt arbeid. Den bærende ide` er å skape et læringsmiljø der studenter og lærere får tilgang til kunnskap fra brukere og brukergruppers møte med den norske velferdsstaten. Kurset tar sikte på å utvikle forståelse hos studenter og ansatte om verdien av samarbeid med såkalte brukere og deres organisasjoner. Undervisningen skal hjelpe studentene slik at de blir kjent med muligheter og forutsetninger for å få til et godt samarbeid mellom profesjonelle og brukere og hva som kreves for å mobilisere brukere..

Sentrale emner:

- Prosjektarbeid
- Empowerment
- Makt og avmakt
- Entreprenørskap
- Arbeid med og i frivillige organisasjoner
- Boligsosialt arbeid

Timetall: Det er satt av til sammen 30 timer undervisning. I tillegg gis det et innføringskurs for hele klassen i prosjektarbeid på til sammen 9 timer. All undervisning er nærværspliktig. Detaljert timeplan foreligger ved kursstart.

Arbeidskrav: Differensierte arbeidskrav for intern – og eksternstudenter. Vil foreligge ved kursstart

Pedagogikk:

Fordypningstemaene er organisert etter en prosjektorientert undervisningsmodell. Undervisningen vil vekse mellom innledende forelesninger, plenumsdiskusjoner og arbeid i mindre grupper. Vi vil skape en dialog mellom teori og praksis, studentenes egne erfaringer og verdier i møte med ny teori og nye erfaringer. Gjennomføringen av prosjekt skjer parallelt.

Undervisere: Asbjørn Kaasa, Katrine Woll, Kristin Fredriksen

Vedlegg: Arbeidskrav



Diakonhjemmet Høgskole

Arbeidskrav K 23.2

Individuelt refleksjonsnotat valgfri fordypning K23. 2 DELTA

Målsetting med arbeidskravet

- Øke bevissthet om hvordan du interagerer med andre personer i en bestemt gruppesammenheng. Herunder gjøre oppdagelser om hvordan, når, i forhold til hvem og i hvilke situasjoner du anvender forskjellig type kunnskap og erfaringer
- Reflektere over egen deltagelse i en gruppe med både internstudenter og eksternstudenter
- Utvikle generell kunnskap om interaksjon og kommunikasjon med utgangspunkt i de konkrete erfaringene fra dette kurset.

Oppgavetekst

Notatet skal inneholde studentens refleksjoner over sin personlige læringsprosess i K 23.2 Delta, med utgangspunkt i følgende spørsmål:

Hvordan har det vært å være deg i denne situasjonen?

Hva du ser som styrker hos deg selv etter denne erfaringen?

Hva har du lært om deg selv?

Hva har du lært om kommunikasjon og interaksjon som du kan ta med deg til andre sammenhenger?

Innleveringsfrist:

Innleveringsmåte: Hver student legger notatet inn ITL.

Refleksjonsnotatets omfang:500 ord.

Vurderingskriterier

- At oppgaveteksten er besvart
- At notatet inneholder selvstendige, og personlige refleksjoner gjerne med utgangspunkt i konkrete hendelser fra kurset

Tilbakemelding: Levert = godkjent.

Vedlegg 3: Timeplan



Avd. for sosialt arbeid

Timeplan K23 DELTA – høst 2009 (m/ forbehold om endringer)

Alle oppføringer er obligatorisk oppmøte fra kl. 9.00 – 15.00 dersom annet ikke er angitt eller markert med * eller **

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
34					
35		Oppstart. Omvisning, informasjon og bli-kjent. NB Oppmøte Veitvet senter v stikk-innom kontoret kl. 9.00 for felles avreise			Undervisning: Hva er prosjektarbeid? Om organisering av prosjekter, entrepenørskap og arbeid i grupper
36	Lesedag med frivillig samling*			Lesedag for eksterntstudenter**	Prosjektarbeid
37	Prosjektarbeid og veiledning				Undervisning Hvem har makt til å bestemme? Om sosialpolitikk,

					brukermedvirkning og NAV
38			Prosjektarbeid Studiebesøk?	Prosjektarbeid og veiledning	Undervisning Hvordan oppleves og skapes makt, avmakt og empowerment? Om krenkelser og myndiggjørende prosesser Eks. fra boligsosialt arbeid
39				9.00 lesetid for eksternstudenter* 12.30 prosjektarbeid	Undervisning Mellom makt og hjelp. Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper. Brukermedvirkning på individuelt og kollektivt nivå
40			Lesedag*	Lesedag med frivillig samling*	Lesedag*
41				Prosjektarbeid og veiledning	Undervisning. Arbeid med og i frivillige organisasjoner. Hvem deltar, hva gjøres og hvordan gjøres frivillig arbeid?
42				Prosjektarbeid Studiebesøk?	Undervisning Arbeid med og i frivillige organisasjoner. Hvordan kan jeg bidra til mer toleranse og mindre fordommer i mitt bomiljø? Eksempler fra konflikthåndtering, dugnader og grillfester .
43			Prosjektarbeid og veiledning	Lesedag for eksternstudenter**	Undervisning Empowerment- strategier og kollektiv brukermedvirkning

44	Prosjektarbeid	Prosjektarbeid			Prosjektarbeid og veiledning
45	Prosjektarbeid	Prosjektarbeid og veiledning			Prosjektarbeid Studiebesøk?
46	Prosjektarbeid				Prosjektarbeid og veiledning
47				Prosjektarbeid (egenstyrt)	Prosjektarbeid (egenstyrt)
48			Prosjektarbeid og veiledning	Prosjektarbeid (egenstyrt)	Prosjektarbeid (egenstyrt)
49				9.00 Lesetid eksternstudenter** 12.15 Forberedelse av prosjektforelegg	9.00 Lesetid eksternstudenter** 12.15 Forberedelse av prosjektforelegg
50			Delta på prosjektforelegg + legge frem eget prosjekt	Delta på prosjektforelegg + legge frem eget prosjekt	Delta på prosjektforelegg + legge frem eget prosjekt

*lesedager med tilbud om felles samling med lærer og medstudenter, frivillig oppmøte. Lesedagen kan dermed flyttes til annen dag i uka hvis ønskelig av den enkelte, men da vil man ikke få tilbud om felles samling

**egenstyrt lesetid lagt inn som forslag på dag men kan tas når som helst av den enkelt

(Universitetet i Lund, sosialarbeiderutdanningen.)

Vi har valgt å ta med erfaringer fra Universitetet i Lund fordi deres erfaringer var den direkte årsaken til at vi satte i gang med D.E.L.T.A. Både et studiebesøk der vi møtte ansatte, intern og – eksterne studenter og en gjennomgang av deres dokumentasjon og artikler, la grunnlaget for vårt arbeid. Det er riktig å si at vi langt på vei la opp til et opplegg som lå tett opp til deres. Kristiansen, Denvall og Heule (2007), som alle har deltatt i forsøket i Lund, viser til at det i de fleste akademiske sosialarbeiderutdanninger som har, eller bør ha, en tydelig kobling til kunnskapsutvikling og forskning i sosialt arbeid, i de fleste tilfeller har et marginalt omfang når det gjelder brukermedvirkning og spørsmål om brukerinnflytelse. Den vanligste formen for brukermedvirkning er enkelte forelesninger av mennesker med brukererfaringer samt studiebesøk i virksomheter som drives av brukerorganisasjoner. Ved Lunds universitet ble det høsten 2005 etablert et kurs som tilbyr en felles plattform hvor både sosionomstudenter og representanter for ulike brukerorganisasjoner møtes til felles undervisning. Kurset gir et kritisk perspektiv på vanlig syn på løsninger og problemer i sosialt arbeid, noe sosialarbeiderutdanninger tradisjonelt har en tendens til å formidle til studentene. Kursdeltakerne består dels av studenter som går siste termin på sosionomutdanningen og dels av personer som har tilknytning til ulike brukerorganisasjoner. Deltakerne fra de ulike brukerorganisasjoner kan være tidligere rusmisbrukere, mennesker med en fortid innenfor psykiatrien, mennesker med lese- og skrivevansker, sosialhjelpsmottakere m.v. Kristiansen, Denvall og Heule viser til at sammensettingen av kursdeltakere gjør kurset unikt fordi kurset består av personer som vanligvis ikke møtes i undervisningssammenheng. For sosionomstudentene inngår kurset som en del av et valgfritt kurs på siste termin av deres utdanning, mens den utgjør en såkalt oppdragsutdanning for de personene som rekrutteres fra brukerorganisasjoner. Av pedagogiske og praktiske grunner kan det bli vanskelig hvis altfor mange velger kurset, derfor har de satt et tak på ca. 15 oppdragsstudenter og ca. 30 sosionomstudenter. Begge gruppene har de samme eksamenskravene - som skal gi uttelling i form av studiepoeng. Intensjonen med dette felles kurset er at erfaringsbasert kunnskap kan integreres med kunnskap fra vitenskapelige teorier. Marginale gruppers levevilkår, sosial mobilisering, empowerment og prosjektkunnskap er sentrale temaer i kursinnholdet, og kursopplegget er basert på forelesninger, litteraturseminar og gruppearbeid. I løpet av de to første ukene av kurset får alle studentene mulighet til å dele sine livserfaringer. Dette kan skje både i plenum og i gruppesammenheng. Parallelt med dette gis det forelesninger om blant annet empowerment og sosial mobilisering. Forelesningene følges opp med diskusjoner – både i klassen og i smågrupper. Disse inneholder en kritisk granskning av ulike strategier for endringsarbeid på strukturelt, organisatorisk og individuelt nivå. Etter de to innledende ukene reiser klassen til et internat hvor de i to dager skal ha et fremtidsverksted. På fremtidsverkstedet utgjør de innledende ukenes diskusjoner et bakgrunnsscenario hvor ideene skal danne grunnlag for prosjekter de er interessert i å jobbe med. Ut fra prosjektideene dannes det prosjektgrupper som studentene skal jobbe i resten av kurset. Kristiansen, Denvall og Heule kan vise til at kursevalueringene - som de kontinuerlig utfører - ofte inneholder kommentarer som f. eks:

”Roligt, kul, intressant. Lärorikt. Kommer att ha nytta av detta i mitt yrkesliv.
(Socionomstudent)

Kursen är något av det bästa som har hänt mig personligen under många år.
(Uppdragsstudent).” (Kristiansen, Denvall og Heule 2007:2).

Men fordi kurset er sammensatt av grupper som vanligvis ikke arbeider sammen, som skal samarbeide og dessuten kan bære med seg stereotype syn på brukere og sosialarbeidere, kan vi lese at kurset ikke gjennomføres konfliktfylt. Det viser seg at studentene kommer i situasjoner som de ikke har opplevd tidligere. ”Argument och synsätt som är självklara för socionomstudenterna i den ordinarie socionomutbildningen och för brukarna i deras organisationer ifrågasätts. Även om de flesta av kursdeltagarna är positiva till kursen, så innebär den för de flesta inte bara en ansträngning rent tids- och arbetsmässigt, utan även på ett personlig plan” (Kristiansen, Denvall og Heule 2007:2). For lærerne innebærer det også at de må forsøke å skape en pedagogisk situasjon som passer begge gruppene; den ene gruppen er vant til å studere og de føler seg hjemme innenfor den akademiske kulturen. Mens personene i den andre gruppen kanskje ikke har studert på mange år. Noen har aldri vært innenfor et universitet. Kristiansen, Denvall og Heule sier det på denne måten: ”Man kan säga att i flera avseenden befinner sig såväl socionomstudentarna och brukarstudentarna, som lärarna ”outside the comfort zone”” (Kristiansen, Denvall og Heule 2007:3). Kristiansen, Denvall og Heule er opptatt av at i et kurs som handler om marginaliserte gruppers levevilkår og som formidler et kritisk perspektiv til hvordan disse gruppene konstrueres og kategoriseres, er det viktig å reflektere over hvilke kategorier og benevninger man selv anvender. De har diskutert hvilken benevning de skal bruke for de kursdeltakerne som representerer de ulike brukerorganisasjonene. Fordi kursdeltakerne fra brukerorganisasjonene ofte ikke lenger er brukere, ble betegnelsen ”brukerstudent” vanskelig å benytte. Den betegnelsen de for tiden anser som mest adekvat og minst belastende er ”oppdragsstudent” fordi de mener at denne betegnelsen fokuserer på deres rolle som studenter og det at de går på en oppdragsutdanning. Men Kristiansen, Denvall og Heule er opptatt av at når de anvender betegnelsene ”studenter” og ”kursdeltakere”, så snakker de om begge gruppene.

Vedlegg 5: Intervjuguide

1) Hva gjorde at du ble med i Delta?

- Hvem rekrutterte, på hvilken måte?
- Hvilken informasjon ble gitt?
- Eget valg/ønske?
- Hva var det som gjorde at dette var interessant (motivasjon)?

2) Hva har vært det viktigste for deg med Deltakurset?

- Forskjell på lært/erfart
- Fag, sosialt og/eller egenutvikling
- Hva har vært det aller viktigste?

3) Hvordan var det for deg å treffe de andre på kurset(studenter/brukere/lærere)?

- Mest positivt - mest utfordrende
- Hvem ble du best kjent med? Hvorfor det?
- Hvordan ville kurset vært uten brukere/studenter?

4) Har Deltakurset ført til noen endringer for deg?

- Hva har du lært?
- Oppfattelse av egen situasjon
- Egne holdninger? Synet på andre mennesker?
- Konkrete eksempler?

5) Kan du beskrive en vanlig Delta – dag?

- Hvilke arbeidsformer synes du var mest nyttig?(undervisning, gruppearbeid, prosjekt, selvstudier)
- Hva var dagens høydepunkter? Noe du gruet deg for?
- Hvem gledet du deg til å treffe?

6) Hvis Deltakurset skal arrangeres igjen, hva tenker du bør gjøres annerledes?

- Omfang av kurset?
- Undervisning, prosjekt, pedagogikk
- Sammensetting av gruppen
- Temaer
- Arbeidsformer
- Hva er viktig og beholde/gjøre likt?



Denne rapporten inngår i HUSK prosjektet som er en forkortelse for Høgskole-Universitets- sosialkontor. Hensikten med HUSK var å utvikle nye samarbeidsformer mellom sosialtjeneste, forskning, utdanning og brukere.

En viktig målsetting med dette kurset har vært å videreutvikle brukermedvirkning i sosionomutdanningen. Dette har vi gjort ved å invitere brukere inn i academia og gitt de status som eksterntstudenter. Kurset er på mange måter unikt i og med at en her får til et møte mellom grupper som vanligvis ikke møtes på like vilkår i en felles undervisningssammenheng. Det som etter vår oppfatning bør kjennetegne våre utdanningsprogrammer, uansett design og innhold i programmer, er at brukerne og deres erfaringer er pilarer i utviklingen av disse.

Rapporten er tenkt som en enkel erfaringsrapport, som et første forsøk på å beskrive hva vi har gjort og ikke minst hvilke utfordringer man kan stå overfor.

Diakonhjemmet Høgskole har røtter tilbake til 1890, og er en virksomhet under stiftelsen Det Norske Diakonhjem. Høgskolen har 2500 studenter og 200 ansatte, fordelt på studiesteder i Oslo og Rogaland.

Diakonhjemmet Høgskole skal utruste til tjeneste i samfunn og kirke, nasjonalt og internasjonalt gjennom utdanning og forskning. Høgskolens faglige fokus er diakoni, verdier og profesjonell praksis.

Formidlingen er en viktig del av samfunnsoppdraget til Diakonhjemmet Høgskole. Publikasjonene fra høgskolen skal bidra til dette ved å skape dialog med praksisfelt og samfunn. I tillegg skal formidlingen være med på å omsette FoU-resultater i praksis.